

HUKUK MUHAKEMELERİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI TASLAĞI

MADDE 1- 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 20 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bu karar verildiği anda kesin ise bu tarihten,” ibaresi “bu karar verildiği anda kesin ise tebliğ tarihinden,” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 6100 sayılı Kanunun 32 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) Dilekçe verilmesi kanunda öngörülen veya hâkim tarafından uygun bulunan haller dışında taraflarca herhangi bir isim altında sunulan dilekçeler hükme esas alınmaz.”

MADDE 3- 6100 sayılı Kanunun 79 uncu maddesinin birinci fıkrasına “ve duruşma” ibaresinden sonra gelmek üzere “bir ayı geçmemek üzere” ibaresi eklenmiş, maddeye birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(2) Duruşmanın ertelenmesine sebep olan vekil, sonraki duruşmalardan birinde yeniden disiplin suçu veya adli suç teşkil eder nitelikte bir fiil işlerse duruşmanın erteleneceği ve takip eden duruşmalara kabul edilmeyeceği konusunda uyarılır. Vekil, uyarıya uymaz ve disiplin suçu veya adli suç teşkil eder nitelikteki fiilini sürdürürse, duruşma salonunda bulunan kişilerin kimlik bilgileri, adresleri de yazılarak olay tutanağa geçirilir; vekilin takip eden duruşmalara kabul edilmemesine karar verilir; ilgili tarafa, takip eden duruşmalara bizzat katılması veya kendisini başka bir vekille temsil ettirmesi, aksi takdirde tarafın yokluğu hâlinde uygulanacak hükümlere göre işlem yapılacağı hususu tefhim edilir ve duruşma ertelenir. İlgili taraf hazır değilse bu durum ve duruşma günü tebliğ edilir. Ayrıca vekil hakkında yukarıdaki fıkra uyarınca gerekli bildirimlerde bulunulur.”

MADDE 4- 6100 sayılı Kanunun 94 üncü maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Hakim, kesin süreye konu olan işlemi hiçbir duraksamaya yer vermeyecek şekilde açıklar ve süreye uyulmamasının hukuki sonuçlarını ihtar eder.”

MADDE 5- 6100 sayılı Kanunun 107 nci maddesinin kenar başlığı “Belirsiz alacak davası” şeklinde ve maddenin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve üçüncü fıkra yürürlükten kaldırılmıştır.

“(2) Karşı tarafın verdiği bilgi veya tahkikat sonucu alacağın miktarı veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesi mümkün olduğunda, hakim tarafından tahkikat sona ermeden verilecek iki haftalık kesin süre içinde davacı, iddianın genişletilmesi yasağına tabi olmaksızın talebini tam ve kesin olarak belirleyebilir.”

MADDE 6- 6100 sayılı Kanunun 116 ncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 7- 6100 sayılı Kanunun 120 nci maddesinin kenar başlığı “Harç ve gider avansının ödenmesi” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) Taraflardan her birinin ikamesini talep ettiği delil için mahkemece belirlenen delil avansına ilişkin 324 üncü madde hükümleri saklıdır.”

MADDE 8- 6100 sayılı Kanununun 123 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu takdirde davanın açılmamış sayılmasına karar verilir.”

MADDE 9- 6100 sayılı Kanununun 125 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve ikinci fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu takdirde dava davacı lehine sonuçlanırsa, dava konusunu devreden ve devralan yargılama giderlerinden müteselsilen sorumlu olur.”

“Bu takdirde dava davacı aleyhine sonuçlanırsa, dava konusunu devreden ve devralan yargılama giderlerinden müteselsilen sorumlu olur.”

MADDE 10- 6100 sayılı Kanununun 127 nci maddesinin birinci fıkrasına “başvuran davalıya,” ibaresinden sonra gelmek üzere “cevap süresinin son gününden itibaren işlemeye başlamak,” ibaresi eklenmiş ve aynı fıkranın son cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 11- 6100 sayılı Kanununun 139 uncu maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Çıkarılacak davetiyede, duruşma davetiyesine ve sonuçlarına ilişkin diğer hususlar yanında, taraflara sulh için gerekli hazırlığı yapmaları, duruşmaya sadece taraflardan birinin gelmesi ve yargılamaya devam etmek istemesi durumunda, gelmeyen tarafın yokluğunda yapılan işlemlere itiraz edemeyeceği; davetiyenin tebliğinden itibaren iki haftalık kesin süre içinde tarafların dilekçelerinde gösterdikleri, ancak henüz sunmadıkları belgeleri mahkemeye sunmaları veya başka yerden getirtilecek belgelerin getirtilebilmesi amacıyla gereken açıklamayı yapmaları, bu hususların verilen süre içinde yerine getirilmemesi hâlinde o delile dayanmaktan vazgeçmiş sayılacaklarına karar verileceği ayrıca ihtar edilir.”

MADDE 12- 6100 sayılı Kanununun 140 ıncı maddesinin beşinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 13- 6100 sayılı Kanununun 141 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Taraflar, cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçeleri ile serbestçe iddia veya savunmalarını genişletebilir yahut değiştirebilirler. Dilekçeler aşamasının tamamlanmasından sonra iddia veya savunma genişletilemez yahut değiştirilemez.”

MADDE 14- 6100 sayılı Kanununun 145 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “sonradan ileri sürülmesi yargılamayı geciktirme amacı taşııyorsa veya” ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 15- 6100 sayılı Kanununun 147 nci maddesinin birinci fıkrasına “tahkikat” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve sözlü yargılama” ibaresi ile ikinci fıkrasında yer alan “itiraz edemeyecekleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “, tahkikatın sona erdiği duruşmada sözlü yargılamaya geçileceği, sözlü yargılama için duruşmanın ertelenmesi halinde taraflara ayrıca davetiye gönderilmeyeceği ve yokluklarında hüküm verileceği” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 16- 6100 sayılı Kanununun 151 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Hâkim, duruşmanın düzenini bozan kimseyi, bunu yapmaktan men eder ve gerekirse, taraf avukatları hariç, derhâl duruşma salonundan çıkarılmasını emreder. Taraf avukatları hakkında ise 79 uncu madde hükümlerine göre işlem yapılır.”

MADDE 17- 6100 sayılı Kanununun 177 nci maddesine, birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(2) Yargıtay tarafından bozulan veya bölge adliye mahkemesi tarafından kaldırılan hükme ilişkin olarak ilk derece mahkemesinin tahkikata ilişkin bir işlem yapması halinde tahkikat sona erinceye kadar da ıslah yapılabilir. Ancak bozma kararına uymakla ortaya çıkan hukuki durum ortadan kaldırılamaz.”

MADDE 18- 6100 sayılı Kanununun Beşinci Bölümüne, Altıncı Ayırımdan sonra gelmek üzere “Toplu Mahkemelerde Tahkikat” başlıklı Yedinci Ayırım ile aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Toplu mahkemelerde tahkikat

MADDE 183/A (1) Dava açılmadan önce veya dava açıldıktan sonra talep edilen delil tespiti, ihtiyati haciz ve ihtiyati tedbir gibi geçici hukuki koruma tedbirleri de dâhil olmak üzere toplu mahkemenin görevine ilişkin tüm yargılama aşamaları heyet tarafından incelenir ve karara bağlanır.

(2) Ancak mahkeme başkanı, iş veya davanın özelliğine göre, tahkikatın heyetçe veya tahkikat hâkimi olarak görevlendirilen bir üye tarafından yapılmasına karar verebilir.

(3) Tahkikatın heyetçe yürütüldüğü iş veya davalarda mahkeme başkanı, belirli bazı tahkikat işlemlerini yapmak üzere, üyelerden birini naip hakim olarak görevlendirebilir.

(4) Üye hâkimler arasında iş dağılımına ilişkin esaslar, işlerde denge sağlanacak biçimde mahkeme başkanı tarafından tespit edilir. Mahkeme başkanı, tahkikat başlamadan veya tahkikatın devamı sırasında davanın heyetten alınıp üye hâkime verilmesine karar verebileceği gibi, tahkikat hâkimi tarafından yürütülen tahkikatın heyetçe yürütülmesine veya tahkikatın tevdi edildiği üyeden alınıp diğer üyeye verilmesine de karar verebilir. Mahkeme başkanının bu konudaki kararları kesindir.

(5) Mahkeme başkanı, mahkemenin uyumlu, verimli ve düzenli çalışmasını sağlar ve bu yolda uygun göreceği önlemleri alır.”

MADDE 19- 6100 sayılı Kanununun 185 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 185- (1) Toplu mahkemelerde, tahkikatı yapmakla görevlendirilen üye, tahkikatın tamamlandığı kanaatine varırsa, tarafların davanın tümü hakkında açıklama yapabilmeleri için dosyayı mahkeme başkanına verir. Mahkeme başkanı tahkikatın tamamlanmadığı kanaatine varırsa, eksik gördüğü hususların tamamlanması için dosyayı aynı üyeye veya üyelerden birine verebilir.

(2) Dosya kendisine tevdi edilen mahkeme heyeti, tarafların, tahkikatın tümü hakkındaki açıklamalarından sonra, gerekli görürse tahkikattaki eksiklikleri tamamlayabileceği gibi tahkikat işlemlerini yeniden yapabilir; tahkikatı gerektiren bir husus kalmadığı kanaatine varırsa, tahkikatın bittiğini teftih eder.”

MADDE 20- 6100 sayılı Kanununun 186 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Mahkeme, tahkikatın bittiğini tefhim ettikten sonra aynı duruşmada sözlü yargılama aşamasına geçer. Bu durumda taraflardan birinin talebi üzerine iki haftadan az olmamak üzere duruşma ertelenebilir. Hazır bulunsun veya bulunmasın sözlü yargılama için taraflara ayrıca davetiye gönderilmez.”

MADDE 21- 6100 sayılı Kanununun 200 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ikibinbeşyüz” ibareleri “üçbin” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 22- 6100 sayılı Kanununun 201 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ikibinbeşyüz” ibaresi “üçbin” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 23- 6100 sayılı Kanununun 206 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “düzenleme biçiminde oluşturulmasına” ibaresi “onaylanmasına veya düzenlenmesine” şeklinde değiştirilmiş, üçüncü fıkrasına, “noterlerce” ibaresinden sonra gelmek üzere “onaylanacak veya” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 24- 6100 sayılı Kanununun 215 inci maddesinin kenar başlığı “Belgelerin halefler aleyhine kullanılması ve adi senetlerin üçüncü kişiler için hüküm ifade etmesi” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Adi senet, notere veya yetkili memura ibraz edilmiş ve usulüne uygun olarak onaylanmışsa ibraz tarihinde; resmi bir işleme konu olmuşsa işlem tarihinde; imza edenlerden biri ölmüşse ölüm tarihinde; imza edenlerden birinin imza etmesine fiilen imkân kalmamışsa bu imkânı ortadan kaldıran olayın meydana geldiği tarihte üçüncü kişiler hakkında da geçerli sayılır. Adi senette bahsedilen diğer senetlerin tarihleri, ancak son senet tarihinin onaylanmış sayıldığı tarihte üçüncü kişiler hakkında geçerli sayılır.”

MADDE 25- 6100 sayılı Kanununun 222 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “ilgili hususta hiç bir kayıt içermemesi” ibaresi “diğer tarafın ticari defterlerini ibraz etmemesi” şeklinde değiştirilmiş ve aynı fıkraya birinci cümleden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Diğer tarafın ticari defterlerinin, ilgili hususta hiçbir kayıt içermemesi halinde ticari defter, sahibi lehine delil olarak kullanılamaz.”

MADDE 26- 6100 sayılı Kanununun 281 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Talebin bu süre içinde hazırlanması çok zor ise, aynı süre zarfında mahkemeye başvuran tarafa, sürenin son gününden itibaren işlemeye başlamak, bir defaya mahsus olmak ve iki haftayı geçmemek üzere ek bir süre verilebilir.”

MADDE 27- 6100 sayılı Kanununun 290 inci maddesinin ikinci fıkrasına, ikinci cümleden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Tutanağa, hâkimin keşif konusu ve mahalliyle ilgili gözlemleri de yazılır.”

MADDE 28- 6100 sayılı Kanununun 301 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Hükmün gerekçesinin yazılarak imzalanmasından itibaren bir ay içinde taraflardan birinin başvurusu üzerine hükmün mühürlenmiş bir nüshası makbuz karşılığında başvuran tarafa verilir, diğer nüshası da gecikmeksizin diğer tarafa tebliğ edilir. Bu süre içinde herhangi bir başvuru olmazsa, hüküm yazı işleri müdürü tarafından takip eden bir ay içinde taraflara resen tebliğ edilir.”

MADDE 29- 6100 sayılı Kanunun 310 uncu maddesine birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(2) Feragat veya kabul, hükmün verilmesinden sonra yapılmışsa, taraflarca kanun yoluna başvurulmuş olsa dahi, dosya kanun yolu incelemesine gönderilmez ve ilk derece mahkemesi veya bölge adliye mahkemesince feragat veya kabul doğrultusunda ek karar verilir.

(3) Feragat veya kabul dosyanın temyiz incelemesine gönderilmesinden sonra yapılmışsa, Yargıtay temyiz incelemesi yapmaksızın dosyayı feragat veya kabul hususunda karar verilmek üzere hükmü veren mahkemeye gönderir.”

MADDE 30- 6100 sayılı Kanunun 314 üncü maddesine birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(2) Sulh, hükmün verilmesinden sonra yapılmışsa, taraflarca kanun yoluna başvurulmuş olsa dahi, dosya kanun yolu incelemesine gönderilmez ve ilk derece mahkemesi veya bölge adliye mahkemesince sulh doğrultusunda ek karar verilir.

(3) Sulh, dosyanın temyiz incelemesine gönderilmesinden sonra yapılmışsa Yargıtay temyiz incelemesi yapmaksızın dosyayı sulh hususunda karar verilmek üzere hükmü veren mahkemeye gönderir.”

MADDE 31- 6100 sayılı Kanunun 331 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Görevsizlik veya yetkisizlik kararından sonra davaya bir başka mahkemede devam edilmesi hâlinde, yargılama giderlerine o mahkeme hükmeder. Ancak bu durumda ilk kararı veren mahkemedeki yargılama için ayrıca bir vekâlet ücretine hükmedilmez. Görevsizlik veya yetkisizlik kararından sonra davaya bir başka mahkemede devam edilmemiş ise davanın açıldığı mahkeme dosya üzerinden bu durumu tespit ile davacıyı yargılama giderlerini ödemeye mahkûm eder.”

MADDE 32- 6100 sayılı Kanunun 341 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) İlk derece mahkemelerinin aşağıdaki kararlarına karşı istinaf yoluna başvurulabilir:

a) Nihai kararlar.

b) İhtiyati tedbir ve ihtiyati haciz taleplerinin reddi kararları, yüze karşı verilen ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararları, yoklukta verilen ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararlarına karşı yapılan itiraz üzerine verilen kararlar.”

MADDE 33- 6100 sayılı Kanunun 350 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) Hüküm sonucunun tefhiminden itibaren bir hafta geçmeden hüküm konusu alacak hakkında icra takibi yapılamaz.”

MADDE 34- 6100 sayılı Kanunun 359 uncu maddesinin kenar başlığı “Karar ve tebliği” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) Hükümün gerekçesinin yazılarak imzalanmasından itibaren bir ay içinde taraflardan birinin başvurusu üzerine hükümün mühürlenmiş bir nüshası makbuz karşılığında başvuran tarafa verilir, diğer nüshası da gecikmeksizin diğer tarafa tebliğ edilir. Bu süre içinde herhangi bir başvuru olmazsa, hüküm yazı işleri müdürü tarafından takip eden bir ay içinde taraflara resen tebliğ edilir. Hükümün bir nüshası da dosyasında saklanır.”

MADDE 35- 6100 sayılı Kanunun 369 uncu maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında yer alan “altmışbin” ibareleri “yüzbin” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 36- 6100 sayılı Kanunun 391 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(3) İhtiyati tedbir talebinin reddi hâlinde, kanun yoluna başvurulabilir. Yüzüne karşı aleyhinde ihtiyati tedbir kararı verilen taraf da kanun yoluna başvurabilir. Bu başvurular öncelikle incelenir ve kesin olarak karara bağlanır.”

MADDE 37- 6100 sayılı Kanunun 393 üncü maddesinin birini fıkrasında yer alan “verildiği tarihten” ibaresi “bu kararın, tedbir isteyen tarafa tefhim veya tebliğinden” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 38- 6100 sayılı Kanunun 398 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir aydan” ibaresi “şikâyet üzerine,” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(2) Şikâyet olunana, şikâyet dilekçesi ile birlikte duruşma gün ve saatini bildiren davetiye gönderilir. Davetiyede, savunma ve delillerini duruşma gününe kadar bildirmesi ve duruşmaya gelmediği takdirde yargılamaya yokluğunda devam olunarak karar verileceği ihtar edilir.

(3) Mahkeme duruşmaya gelen şikâyet olunana, 5271 sayılı Kanunun 147 inci maddesinde belirtilen haklarını hatırlatarak savunmasını alır.

(4) Mahkeme, dosyadaki delilleri değerlendirerek gerekli araştırmayı yapar. Yargılama sonunda şikâyet olunanın ihtiyati tedbir kararının uygulanmasına ilişkin emre uymadığı veya tedbir kararına aykırı davrandığı tespit edilirse, birinci fıkra uyarınca disiplin hapsi ile cezalandırılmasına; aksi takdirde şikâyetin reddine karar verilir.

(5) Taraflar, kararın tefhim veya tebliğinden itibaren bir hafta içinde karara itiraz edebilir. İtirazı, o yerde hükmü veren mahkemenin birden fazla dairesinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisinden sonra gelen daire; son numaralı daire için bir numaralı daire; o yerde hükmü veren mahkemenin tek dairesi bulunması hâlinde en yakın yerdeki aynı düzey ve sıfattaki mahkeme inceler.

(6) İtiraz merci, bir hafta içinde kararını verir. Merci, itirazı yerinde görürse işin esası hakkında karar verir. İtiraz üzerine verilen karar kesindir.

(7) Bu madde uyarınca verilen disiplin hapsi kararları kesinleşmeden infaz edilemez. Kesinleşen kararların infazı Cumhuriyet Başsavcılığınca yapılır.

(8) Tedbir kararına aykırı davranışın sona ermesi veya tedbir kararının gereğinin yerine getirilmesi yahut şikâyetten vazgeçilmesi halinde, dava ve bütün sonuçlarıyla beraber ceza düşer.”

MADDE 39- 6100 sayılı Kanunun 402 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(4) Tespitin yapılmasından sonra, tespit tutanağı ve varsa bilirkişi raporunun bir örneği mahkemece karşı tarafa kendiliğinden tebliğ olunur.”

MADDE 40- 6100 sayılı Kanunun 410 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Tahkim yargılamasında, mahkeme tarafından yapılacağı belirtilen işlerde nihai hakem kararı verilinceye kadar görevli ve yetkili mahkeme, konusuna göre tahkim yeri asliye hukuk veya asliye ticaret mahkemesidir. Tahkim yeri belirlenmemiş ise görevli ve yetkili mahkeme, davalının Türkiye’deki yerleşim yeri, oturduğu yer veya işyeri asliye hukuk veya asliye ticaret mahkemesidir.”

MADDE 41- 6100 sayılı Kanunun 416 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “temyiz yoluna” ibaresi “istinaf yoluna” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 42- 6100 sayılı Kanunun 418 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “temyiz yoluna” ibaresi “istinaf yoluna” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 43- 6100 sayılı Kanunun 436 ncı maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(3) Hakem kararı, hakem, hakem kurulu başkanı veya ilgili tahkim kurumu tarafından taraflara bildirilir. Ayrıca kararın aslı dosya ile birlikte mahkemeye gönderilir ve mahkemece saklanır.”

MADDE 44- 6100 sayılı Kanunun 439 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “tahkim yerindeki mahkemede” ibaresi “tahkim yeri bölge adliye mahkemesinde” şeklinde, beşinci fıkrasında yer alan “mahkeme” ibaresi “bölge adliye mahkemesi” şeklinde değiştirilmiş ve yedinci fıkrasına “(b),” ibaresinden sonra gelmek üzere “(c),” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 45- 6100 sayılı Kanunun 440 ıncı maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “Hakem kararının” ibaresi “Aksi kararlaştırılmadıkça hakem kararının” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 46- 6100 sayılı Kanunun geçici 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “454” ibaresi “444” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 47- 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasının dördüncü bendinde yer alan “iptal davalarına,” ibaresi yürürlükten kaldırılmış, aynı fıkarda yer alan “ilişkin tüm yargılama safhaları, bir başkan ve

iki üye ile toplanacak heyetçe yürütülür ve sonuçlandırılır.” ibaresi “ilişkin yargılama, 6100 sayılı Kanunun toplu mahkemeleri düzenleyen hükümleri uyarınca bir başkan ve iki üye ile toplanacak heyetçe görülür.” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 48- 21/6/2001 tarihli ve 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanununun 15 inci maddesinin A fıkrasının birinci bendinin ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde, ikinci bendinin (2) numaralı alt bendinde yer alan “Mahkemece” ibaresi “Bölge adliye mahkemesince” şeklinde, altıncı bendinde yer alan “mahkeme” ibaresi “bölge adliye mahkemesi” şeklinde ve yedinci bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İptal davası, 3 üncü madde uyarınca yetkili asliye hukuk mahkemesinin bulunduğu yer yönünden yetkili bölge adliye mahkemesinde açılır, öncelikle ve ivedilikle görülür.”

“İptal davası hakkında verilen kararlara karşı 12/1/2011 tarihli 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerine göre temyiz yoluna başvurulabilir.”

MADDE 49- 4686 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 1- Bu Kanunda asliye hukuk mahkemesine verilen görev ve yetkiler, uyuşmazlığın konusuna göre asliye hukuk veya asliye ticaret mahkemesi tarafından kullanılır.”

MADDE 50- 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 258 inci maddesinin üçüncü fıkrasının birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş ve aynı fıkranın mevcut ikinci cümlesinde yer alan “başvuruyu” ibaresi “başvuruları” şeklinde değiştirilmiştir.

“Yüzüne karşı aleyhinde ihtiyati haciz kararı verilen taraf da istinaf yoluna başvurabilir.”

MADDE 51- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 52- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

GENEL GEREKÇE

18 Haziran 1927 tarihinde kabul edilen mülga 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu yerini 1 Ekim 2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununa bırakmıştır. Hukuk yargılamasının daha hızlı ve etkin yürütülmesi ile yargılama sürelerinin kısaltılmasına hizmet etmesi beklenen 6100 sayılı Kanun, altı yılı aşkın süredir uygulanmaktadır.

Kabul edildiği günden bugüne kadar 6100 sayılı Kanunun 31 maddesinde değişiklik yapılmıştır. Ayrıca Kanunun 3, 20 ve 102 nci maddelerinde yer alan bazı hükümler Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir.

6100 sayılı Kanunun uygulandığı süre içinde Kanunun bazı hükümleri uygulayıcılar ve doktrin tarafından eleştirilmiş ve çeşitli görüş ve öneriler dile getirilmiştir. Mahkeme kararlarında, Yargıtay içtihatlarında ve akademisyenler ile uygulayıcıların makale ve eserlerinde dile getirilen bu eleştiri, görüş ve öneriler, Bakanlığımız tarafından takip edilmiş ve değerlendirmeye alınmıştır.

6100 sayılı Kanunun Anayasa Mahkemesince iptal edilen hükümlerinden, Kanunda düzenlenen yargılama aşamalarının her biri için tebligat yapma zorunluluğuna; ıslah uygulamasından, toplu mahkemelerin sevk ve idaresine; davaya son veren taraf işlemlerinde verilecek karar türünden, geçici hukuki korumalara kadar pek çok düzenleme; yargılamayı uzattığı, gereksiz emek ve mesai sarfına sebep olduğu, uygulamada belirsizlik ve tereddüt oluşturduğu gibi gerekçelerle eleştirilere konu olmuştur.

Öte yandan 1086 sayılı Kanuna 5236 sayılı Kanunla eklenen istinaf ve temyize ilişkin hükümler 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe girmiş ve bu hükümler 6100 sayılı Kanunda aynen muhafaza edilmiştir. Bilindiği üzere bölge adliye mahkemeleri 20 Temmuz 2016 tarihinde tüm yurttaki faaliyetine başlamıştır. Ancak istinaf hükümleri bölge adliye mahkemelerinin göreve başladığı tarihe kadar uygulanmadığından bu hükümlerin değiştirilmesine yönelik eleştiriler, 20 Temmuz 2016 tarihi itibarıyla başlayan uygulamadan sonra gündeme getirilir olmuştur.

Bu çerçevede 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun, hukuk yargılamasına hakim olan ilkeler kapsamında gözden geçirilmesi, yargılamanın daha etkin ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi, uygulayıcıların ve doktrinin dile getirdiği yargılama sorunlarının çözüme kavuşturulabilmesi amacıyla iş bu Tasarı taslağı hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Maddeyle Kanunun 20 nci maddesinde, Anayasa Mahkemesinin 10/2/2016 tarihli ve E:2015/96, K:2016/9 sayılı iptal kararı doğrultusunda düzenleme yapılmaktadır. İlk derece mahkemesinin görevsizlik veya yetkisizlik kararının, verildiği anda kesin olması durumunda, karar tarihinden itibaren iki hafta içinde kararı veren mahkemeye başvurulması ve dosyanın görevli veya yetkili mahkemeye gönderilmesinin talep edilmesi gerekmektedir. Anayasa Mahkemesinin iptal kararında ilk derece mahkemesinin kesin nitelikli bu kararının taraflara tebliğ edilmesi ve iki haftalık sürenin bu tebliğden itibaren başlatılması öngörülmüştür. Yapılan düzenleme iptal kararının gereğinin yerine getirilmesini sağlayacaktır.

6100 sayılı Kanunun 20 nci maddesi ilk derece hukuk mahkemelerince verilen görevsizlik veya yetkisizlik kararları üzerine yapılacak işlemleri düzenlemektedir. Kanunun 353 üncü maddesinde görev veya yetki konusunda mahkemelerce verilen kararların bölge adliye mahkemesince denetlenmesine ilişkin hüküm sevk edilmiştir. 353 üncü maddenin ilgili hükümlerinin 20 nci maddeyle birlikte değerlendirilmesi gerekir. İlk derece mahkemesinin görevsizlik veya yetkisizlik kararına karşı yapılan istinaf başvurusunun bölge adliye mahkemesince reddedilmesi durumunda, dosyanın görevsizlik veya yetkisizlik kararı veren ilk derece mahkemesine gönderilerek 20 nci madde kapsamında gerekli işlemlerin yapılması sağlanacaktır.

İlk derece mahkemesinin görevli veya yetkili olmamasına rağmen davaya bakmış olması durumunda, bölge adliye mahkemesi 353 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (3) numaralı alt bendi uyarınca, ilk derece mahkemesinin kararını kaldıracak ve dosyayı görevli veya yetkili mahkemeye doğrudan gönderecektir. Bu durumda 20 nci maddede belirtilen işlemlerin yapılması söz konusu olmadığı için dosya, kararı veren ilk derece mahkemesine gönderilmeyecektir.

MADDE 2- Maddeyle yargılamanın sevk ve idaresine ilişkin Kanunun 32 nci maddesine fıkra ilave edilerek mahkemeyi gereksiz yere meşgul eden bir uygulama sorununa çözüm bulunması amaçlanmaktadır. Kanunda dilekçe verilmesi öngörülen (dava, cevap, cevaba cevap, ikinci cevap dilekçeleri ve bilirkişi raporuna karşı beyan dilekçeleri) haller ile hâkim tarafından dilekçe verilmesi uygun görülen haller dışında taraflarca özellikle "beyan dilekçesi" adı altında çok çeşitli dilekçeler verilebilmektedir. Çoğu zaman kanunda verilmesi öngörülen dilekçelerin tekrarı mahiyetinde olan bu "beyan dilekçeleri", hem gereksiz yere dosya hacmini artırmakta, hem maddi gerçeğe ulaşmada hiçbir katkısı olmamakta, hem de dosyayı incelemek ve karar vermek durumunda olan hakimin daha fazla emek ve mesai sarf etmesine neden olmaktadır. Maddeyle hangi isim altında sunulursa sunulsun bu tür dilekçelerin hükme esas alınmaması öngörülmektedir. Dolayısıyla mahkeme, bu tür dilekçelerin içeriğine vakıf olmak ve karşı tarafın bu dilekçelere karşı beyanını almak için zaman harcamayacaktır. Bu düzenlemenin makul sürede yargılanma amacına hizmet edeceği ve silahların eşitliği ilkesinin daha etkin bir şekilde uygulanmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu düzenlemenin, usul hükümlerinin taraflara tanıdığı dilekçe verme ve beyanda bulunma hakkını kısıtlamadığı, bu nedenle hak arama hürriyetini ihlal etmediği değerlendirilmektedir. İçerik itibarıyla benzer bir hüküm, İsviçre Medeni Usul Kanununun 132 nci maddesinin üçüncü fıkrasında da yer almaktadır. Hatta bu hükümle daha da ileri gidilerek dilekçe hakkının kötüye kullanılması niteliğinde olan veya usul hukukuna ilişkin bir hak kullanılıyor görüntüsü altında sırf yargılamayı uzatmak amacıyla pervasızca verilen dilekçelerin hakim tarafından kabul edilmeyerek ilgisine iade edilmesi öngörülmektedir.

MADDE 3- Maddeyle, vekilin duruşmada uygun olmayan tutum ve davranışını düzenleyen 79 uncu maddede düzenleme yapılmaktadır. Maddenin birinci fıkrası uyarınca duruşmadaki uygun olmayan tutum ve davranışı sonrasında uyarılan vekilin disiplin suçu veya adli suç teşkil eden bir fiil işleme durumu duruşmanın -yapılan ilaveyle- bir ayı geçmeyecek şekilde ertelenmesi öngörülmektedir.

Maddeye ilave edilen ikinci fıkraya ise birinci fıkraya uyarınca ertelenen duruşmayı takip eden herhangi bir duruşmada benzer fiillerin tekrarlanması halinde alınan önlemlere ilişkindir. Buna göre birinci fıkraya uyarınca duruşmanın ertelenmesine sebep olan vekil, sonraki duruşmalardan birinde yeniden disiplin suçu veya adli suç teşkil eder nitelikte bir fiil işlerse duruşmanın erteleneceği ve takip eden duruşmalara kabul edilmeyeceği konusunda uyarılacaktır. Vekilin, uyarıya uymaması ve disiplin suçu veya adli suç teşkil eder nitelikteki fiilini sürdürmesi, halinde, duruşma salonunda bulunan kişilerin kimlik bilgileri, adresleri de yazılarak olay tutanağına geçirilecek; vekilin takip eden duruşmalara kabul edilmemesine karar verilecek; ilgili tarafa, takip eden duruşmalara bizzat katılması veya kendisini başka bir vekille temsil ettirmesi, aksi takdirde tarafın yokluğu hâlinde uygulanacak hükümlere göre işlem yapılacağı hususu tefhim edilecek ve duruşma ertelenecektir. Şayet ilgili taraf o duruşmada hazır değilse, tutanağına bağlanan bu durum ve yeni duruşma günü bu tarafa tebliğ edilecektir. Ayrıca vekil hakkında birinci fıkraya uyarınca gerekli bildirimlerde bulunulacaktır.

Bu düzenlemenin amacı; Anayasadan kaynaklanan yargı yetkisi kapsamında yargılamanın Kanununun 32 inci maddesinin birinci fıkrasında öngörülen şekilde sevk ve idare edilmesinin sağlanmasıdır. Düzenleme uyarınca yargılamanın belli bir düzen içinde sevk ve idaresi için tedbir alınırken, tarafların hukuki dinlenilme hakkına azami seviyede dikkat edilmekte ve bu hakkı ihlal eden unsurlar bertaraf edilmektedir.

Ayrıca vurgulamak gerekir ki, İsviçre Medeni Usul Kanununun 128 inci maddesinde de taraf veya vekil ayırımı yapılmadan, duruşmada görgü ve edep kurallarının ihlali veya duruşma düzeninin bozulması halinde kınamadan para cezasına ve duruşmadan çıkarılmaya kadar giden yaptırımlar öngörülmüştür.

MADDE 4- Maddeyle Kanunun kesin süreye ilişkin 94 üncü maddesinde düzenleme yapılmakta, hâkim tarafından kesin süre verilen hallerde yine hâkim tarafından yapılacak açıklama ve ihtarata ilişkin hüküm getirilmektedir. Yargılamanın makul sürede sonuçlandırılmasını ve bu kapsamda kesin sürenin kanunun öngördüğü şekilde uygulanmasını sağlamak için maddenin ikinci fıkrasına eklenen cümleyle, kesin süreye konu olan işlemin hiçbir duraksamaya yer vermeyecek şekilde açıklanması ve süreye uyulmamasının hukuki sonuçlarının ihtar edilmesi öngörülmektedir. Yargılama bir disiplin içinde yürütülürken hâkimin ilk kez kesin olarak tayin ettiği veya hâkim tarafından ikinci kez verildiği için kesin olan sürede, tarafların hukuki dinlenilme haklarının ihlal edilmemesi ilkesi doğrultusunda, yapılması gereken işin net bir şekilde açıklanması ve sonuçlarının ihtar edilmesi hükme bağlanmaktadır. Düzenlemeyle ayrıca, yargılamanın uzamasına sebep olan uygulama hatalarının da önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 5- Maddeyle, belirsiz alacak ve tespit davasını düzenleyen Kanunun 107 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Belirsiz alacak davasında alacağın tamamı dava edilmekte, ancak davanın açıldığı tarihte alacağın miktar yahut değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesi davacıdan beklenememekte veya bu belirlemeyi yapmak davacı açısından imkânsız bulunmaktadır. Mevcut hükme göre karşı tarafın verdiği bilgi veya tahkikat sonucu alacağın miktar veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesi mümkün olduğu “an”da davacı talebini belirlemelidir. Uygulamada sorun yaşanan ve doktrinde de tartışılan konu, alacağın miktar veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesinin mümkün olduğu “an”ın tespitine yöneliktir. Maddenin ikinci fıkrasında yapılan değişiklikle bu “an”ın, bir

başka ifadeyle alacağın miktar veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesinin mümkün hale geldiğinin tespiti mahkemece yapılacaktır. Hâkim, bu belirlemeyi yapmak artık “mümkün olduğunda” talebini tam ve kesin olarak belirlemesi için davacıya iki haftalık kesin süre verecektir. Bu süre verme işlemi tahkikat aşaması sona ermeden yapılacaktır. Bu hüküm bölge adliye mahkemesince tahkikat yapıldığı hallerde de uygulanabilecektir. İsviçre hukukunda da kabul edilen genel görüş, hâkimin davacıya talebini belirlemesi için süre vermesi gerektiği yönündedir.

Ayrıca 107 nci maddenin ikinci fıkrasında yer alan ve davacının, davanın başında belirtmiş olduğu talebini “artırabileceğine” ilişkin hüküm, yapılan diğer değişikliğin zorunlu sonucu olarak davacının talebini tam ve kesin olarak “belirleyebileceği” şeklinde değiştirilmektedir.

Değişiklikle, 107 nci maddenin üçüncü fıkrası da yürürlükten kaldırılmaktadır. Bu fıkra, "Ayrıca, kısmi eda davasının açılabilirdiği hâllerde, tespit davası da açılabilir ve bu durumda hukuki yararın var olduğu kabul edilir." şeklindedir. Soyut bir şekilde değerlendirildiğinde fıkra hükmünün kısmi dava veya tespit davasına ilişkin hükümler arasında yer alması gerektiği düşünülebilir. Ancak fıkra, belirsiz alacak davasını düzenleyen 107 nci madde içinde düzenlenmiş ve "Ayrıca" ibaresiyle başlayarak maddenin birinci ve ikinci fıkralarıyla bağlantı kurulmuştur. Bu düzenleme tarzı ve fıkraya ilişkin gerekçe metni sebebiyle fıkroda bahsedilen tespit davasının mahiyeti doktrinde eleştirilmiş ve uygulamada da hangi davaların bu kapsamda kaldığı konusu muğlak kalmıştır. Belirsiz alacak davası olarak nitelenebilecek bir davanın kısmi dava şeklinde açılmasının mümkün olup olmadığından, eda davası açılacak hallerde tespit davası açılmasında hukuki yararın bulunup bulunmadığına kadar pek çok konu bu kapsamda tartışılmaktadır. Belirsiz alacak davasında, alacak miktarının tam ve kesin olarak belirlenememesi, dava açılırken asgari bir miktar ya da değer belirtilmesiyle alacağın tamamının talep edilmiş (hukuken himaye görmüş) sayılması ve alacağın tamamı için zamanaşımının kesilmesi karşısında, belirsiz alacak davasının kısmi dava şeklinde açılmasının mümkün olmadığı ifade edilmekte ve alacağın tamamının dava edildiği bu durumda tespit davası açılmasında hukuki yarar bulunmadığı belirtilmektedir. Buna karşılık belirsiz alacak davasına ilişkin talebin, kısmi dava şeklinde de ileri sürülebileceği, çünkü kısmi dava için alacağın bölünebilir olmasının yeterli olduğu da dile getirilmektedir. Üçüncü fıkranın konumu ve lafzı sebebiyle, kısmi eda davasının açılabilirdiği her durumda tespit davası da açılabilirdiği; kısmi eda davası ile birlikte kısmi tespit davası açılabilirdiği; kısmi eda davası yerine bütünüyle külli tespit davası açılabilirdiği; kısmi eda davası ile birlikte aynı zamanda kısmi tespit davası açılmayacağı; eda davası açılacak her durumda değil, ancak belirsiz alacak davasının koşulları oluşmuşsa kısmi eda davasıyla birlikte külli tespit davası açılabilirdiği gibi pek çok farklı görüş uygulamada ve doktrinde ileri sürülmektedir. Bütün bu tartışmalar ışığında üçüncü fıkroda düzenlenen tespit davasının tam olarak hangi alanı düzenlediği konusunda netlik olmadığı değerlendirildiğinden fıkranın yürürlükten kaldırılmasında fayda görülmüştür. Fıkra yürürlükten kaldırıldığında bu kapsamda dava açmak isteyenlerin hakları, mevcut düzenlemeler çerçevesinde korunabilecektir. Yapılan değişiklikle 107 nci maddenin üçüncü fıkrası hükmü yürürlükten kaldırıldığından, madde başlığı da buna uygun olarak "Belirsiz alacak davası" şeklinde değiştirilmektedir.

MADDE 6- Maddeyle, Kanunun 116 ncı maddesinde değişiklik yapılmakta ve iş bölümü itirazı ilk itirazlar arasından çıkarılmaktadır. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu 12/01/2011 tarihinde, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ise 13/01/2011 tarihinde kabul edilmiştir. Kabul tarihi itibarıyla asliye ticaret mahkemesi ve asliye hukuk mahkemesi arasındaki ilişki “iş bölümü” ilişkisi olarak kurgulanmıştır. Ne var ki 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrası 2012 yılında 6335 sayılı Kanunla değiştirilmiş

ve asliye ticaret mahkemesi ile asliye hukuk mahkemesi arasındaki ilişki iş bölümü ilişkisi olmaktan çıkarılarak görev ilişkisi haline getirilmiştir. Bunun dışında 6100 sayılı Kanunda herhangi bir iş bölümü ilişkisi de öngörülmediğinden 116 ncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendine ihtiyaç kalmamıştır. Bu sebeple bent yürürlükten kaldırılmaktadır.

MADDE 7- Maddeyle harç ve avans ödenmesini düzenleyen 120 nci maddede değişiklik yapılmaktadır. Uygulamada davanın açılması sırasında hem bu maddede öngörülen gider avansının hem de Kanunun 324 üncü maddesinde düzenlenen delil avansının peşin olarak tahsil edildiği gözlemlenmektedir. Delil avansı, bilirkişi, keşif ve tanık gideri gibi kalemleri ihtiva eden ve kullanılıp kullanılmayacağı davanın başında henüz belli olmayan giderlere ilişkin olup gider avansına kıyasla yüklü bir miktarı oluşturmaktadır. Delil avansının davanın başında alınması dava açan kişilere ağır bir mali yük getirmektedir. Bu yük sebebiyle hak arama hürriyetinin ihlal edilmesi ihtimali söz konusu olabilir. Uygulamada şikayetlere neden olan bu sorunu çözmek amacıyla maddenin kenar başlığı “Harç ve gider avansının ödenmesi” şeklinde değiştirilmekte ve maddeye üçüncü bir fıkra eklenerek delil avansının bu madde kapsamında alınmayacağı, bir başka ifadeyle delil avansının dava açarken mahkeme veznesine yatırılmasının zorunlu bulunmadığı hükme bağlanmaktadır.

MADDE 8- Maddeyle, Kanunun davanın geri alınmasına ilişkin 123 üncü maddesinde değişiklik yapılmakta ve bu halde mahkemece verilecek kararın mahiyeti düzenlenmektedir. Bu durumda uygulamada davanın açılmamış sayılmasına karar verilebildiği gibi, davanın konusuz kalması sebebiyle esas hakkında karar verilmesine yer olmadığına da karar verilebilmektedir. Davanın geri alınması kurumunun teorik alt yapısı ile uygulamada verilen karar türlerinin mahiyetleri birlikte değerlendirildiğinde ve özellikle Kanunun “Esastan sonuçlanmayan davada yargılama gideri” başlıklı 331 inci maddesindeki düzenleme dikkate alındığında, davanın geri alınması durumunda, davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesinin uygun olduğu kabulüyle fıkraya cümle ilave edilmektedir. 331 inci madde uyarınca davanın açılmamış sayılması durumunda yargılama gideri davacı üzerinde bırakılacaktır. Diğer ihtimalde mahkemenin davanın açıldığı tarihte tarafların haklılık durumunu araştırması ve buna göre yargılama giderine hükmetmesi gerekecektir ki, bu sonuç, davanın geri alınması kurumunun bünyesiyle uyumsuzdur. Bu sebeple davanın geri alınması durumunda konusuz kalan davada esas hakkında karar verilmesine yer olmadığına hükmedilemeyecektir.

MADDE 9- Maddeyle dava konusunun devrini düzenleyen 125 inci maddede değişiklik yapılmaktadır. Maddenin ikinci fıkrasına eklenen cümleyle, dava konusunun davacı tarafından devri ile davanın davacı aleyhine sonuçlanması durumunda hem devreden hem de devralanın yargılama giderlerinden müteselsilen sorumlu olması hükme bağlanmaktadır. Bu düzenleme maddenin birinci fıkrasının (a) bendi ile de uyumludur. Bu bentte davalının dava konusunu devretmesi ve davanın davalı aleyhine sonuçlanması hali düzenlenmiş ve devreden ve devralanın yargılama giderlerinden müteselsil sorumluluğu kabul edilmiştir.

MADDE 10- Maddeyle Kanunun 127 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Uygulamada cevap dilekçesinin iki haftalık süre içinde hazırlanmasının çok zor yahut imkânsız olduğu durumlarda, davalının ek süre talebinde bulunması halinde verilecek ek sürenin başlangıç tarihi konusunda uygulamada duraksama bulunmaktadır. Yapılan düzenlemeyle ek sürenin iki haftalık cevap süresinin son gününden itibaren işlemeye başlayacağı hüküm altına alınmaktadır.

Ayrıca yapılan diğer değişiklik fıkranın son cümlesinin madde metninden çıkarılmasına ilişkindir. Yapılan düzenlemeyle verilen ek cevap süresinin başlangıç tarihi kanunla belirlenmekte ve ek cevap süresi veren mahkemenin bu konudaki kararını davalı tarafa bildirme yükümlülüğü kaldırılmaktadır. Bu kapsamda ek cevap süresi verilmesini talep eden davalı, bu talep üzerine mahkemece verilen kararın ne olduğunu, talep kabul edilmişse kaç günlük ek cevap süresi verildiğini takip etmek durumundadır.

MADDE 11- Maddeyle ön inceleme duruşmasına daveti düzenleyen 139 uncu maddede değişiklik yapılmakta ve çıkarılacak davetiyede yer alan unsurlardan biri kaldırılarak bunun yerine yeni bir unsur ilave edilmektedir. Davetiye içeriğinden kaldırılan unsur, Kanunun 141 inci maddesiyle ilgilidir. Tasarıyla değiştirilen 141 inci madde uyarınca dilekçeler aşamasının tamamlanmasından sonra iddia veya savunma genişletilemeyecek veya değiştirilemeyecektir. Bu değişiklik uyumlu olarak, çıkarılacak davetiyede yer alan ve ön inceleme duruşmasına gelmeyen tarafın yokluğunda onun muvafakati olmadan iddia ve savunmanın genişletilebilmesine veya değiştirebilmesine imkan veren ihtar, madde metninden çıkarılmaktadır. Maddede düzenlenen ihtarata ilave edilen unsur ise Kanunun 140 ıncı maddesinin beşinci fıkrasında yer alan husustur. 140 ıncı maddenin beşinci fıkra hükmü, 139 uncu madde uyarınca çıkarılacak davetiye içeriğine dercedilmekte ve 140 ıncı maddeden ilga edilmektedir. Buna göre ön inceleme duruşması için çıkarılacak davetiyede, davetiyenin tebliğinden itibaren iki haftalık kesin süre içinde tarafların dilekçelerinde gösterdikleri, ancak henüz sunmadıkları belgeleri mahkemeye sunmaları veya başka yerden getirtilecek belgelerin getirtilebilmesi amacıyla gereken açıklamayı yapmaları, bu hususların verilen süre içinde yerine getirilmemesi hâlinde o delile dayanmaktan vazgeçmiş sayılacaklarına karar verileceği ihtar edilecektir. Böylece ön inceleme duruşmasının daha etkin bir şekilde icrası ve bu aşamadan beklenen faydanın artırılması amaçlanmaktadır. Değişiklikle ön inceleme duruşmasında tarafların bildirdiği deliller azami ölçüde toplanmış ve uyuşmazlığın çözümü için ihtiyaç duyulan yol haritası daha erken aşamada netleşmiş olacaktır. Bu düzenleme sayesinde tahkikata vakit kaybetmeksizin ve bir an önce geçilmesi de sağlanmış olacaktır.

MADDE 12- Maddeyle Kanunun 140 ıncı maddesinin beşinci fıkrası, tasarıyla 139 uncu maddede yapılan değişikliğin zorunlu sonucu olarak yürürlükten kaldırılmaktadır.

MADDE 13- Maddeyle Kanunun, iddia ve savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesini düzenleyen 141 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Yapılan değişiklikle dilekçeler aşaması tamamlandıktan sonra, -ıslah ve karşı tarafın açık muvafakati hariç olmak üzere- iddia veya savunma genişletilemeyecek veya değiştirilemeyecektir. Mevcut hükme göre ön inceleme duruşmasına katılmayan tarafın yokluğunda, onun muvafakati olmaksızın iddia veya savunma genişletilebilmekte veya değiştirilebilmekteydi. Sırf ön inceleme duruşmasına katılım sağlanmadığı için aleyhte iddia veya savunmanın rahatlıkla genişletilebilmesi veya değiştirilebilmesi, silahların eşitliği ilkesinin ihlalini gündeme getirmektedir. Bu ihlal, davayı takip etmediğinde davayı inkâr ettiği kabul edilen ve duruşmaya katılma zorunluluğu bulunmayan davalı taraf bakımından çok daha güçlü bir şekilde ortaya çıkabilmektedir. Düzenleme, silahların eşitliği ilkesine hizmet etmesi bakımından adil yargılanmanın sağlanmasına da yardımcı olacak niteliktedir. Öte yandan düzenleme, uyuşmazlığın ön inceleme aşamasında netleşmesine yardımcı olacak ve bu aşamanın, yargılamanın yol haritasını belirleme özelliğini güçlendirecektir. Ayrıca, ön inceleme duruşmasına mazeretsiz olarak gelmeyen tarafın muvafakati aranmaksızın, iddia veya savunmanın genişletilmesine veya değiştirilmesine imkan tanınması, gelmeyen tarafın genişletilmiş veya değiştirilmiş iddia ve savunma karşısında beyanda bulunup açıklama yapmak için dilekçe vermesine, diğer tarafın da bu dilekçeye karşı beyanda bulunmasına

neden olmakta ve dilekçeler teatisi aşaması sona erdiği halde üst üste verilen bu dilekçeler Kanunun sistematığına aykırı bir uygulama gelişmesine sebep olmaktadır. Bu dilekçelerin kabul edilip edilmemesi, kabul edileceklerse hangi ölçüye göre kabul edilecekleri uygulamada tartışmalara yol açma ve yargılamayı çetrefil hale getirerek uzatma potansiyelini bünyesinde barındırmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, ön inceleme duruşmasına gelen tarafın ön inceleme tutanağının düzenlenmesine katılarak tahkikata ilişkin yol haritasına şekil verebilme imkanını elde etmesinin bir “ödül” olarak yeterli sayılması gerektiği düşünülmektedir.

MADDE 14- Maddeyle, 145 inci maddede değişiklik yapılmakta ve Kanunda belirtilen süreden sonra delil gösterebilme imkânı daraltılmaktadır. Değişiklikle, bir delilin sonradan ileri sürülmesi yargılamayı geciktirme amacı taşımıyorsa, mahkemenin o delilin sonradan gösterilmesine izin verebileceğine ilişkin hüküm madde metninden çıkarılmaktadır. Bilindiği gibi adil yargılanma ilkesi kapsamında yargılamanın mümkün olduğu ölçüde kısa sürede sonuçlandırılabilmesi amacıyla delillerin hangi aşamada gösterileceği Kanunda düzenlenmiştir. Ancak bu düzenlemenin katı bir şekilde uygulanması halinde hukuki dinlenilme hakkının ihlali gündeme gelebilir. Bu sebeple tarafların sonradan delil gösterebilmesine de izin verilmiştir. Belirtilen ilkeler arasında dengenin sağlanması ve hakkaniyetli bir yargılamanın yürütülebilmesi amacıyla, bir delilin sonradan ileri sürülmesine izin veren ve uygulamada ciddi yorum tartışmaları yaratan, “delilin sonradan ileri sürülmesinin yargılamayı geciktirme amacı taşımaması” hali madde metninden çıkarılmaktadır. Yapılan değişiklik sonrasında bir delilin süresinde ileri sürülmemesi ilgili tarafın kusurundan kaynaklanmıyorsa, mahkemece o delilin sonradan gösterilmesine izin verilebilecektir.

MADDE 15- Maddeyle tarafların duruşmaya davetini düzenleyen 147 nci maddede değişiklik yapılmaktadır. Mevcut hükümde ön inceleme aşaması tamamlandıktan sonra tarafların tahkikat için duruşmaya davet edileceği belirtilmektedir. Tasarıyla 186 ncı maddede yapılan değişiklikle tahkikat duruşmasından sonra sözlü yargılamaya geçilmesi kural haline getirilmekte, ancak taraflardan birinin talebi üzerine iki haftadan az olmamak üzere duruşmanın ertelenebileceği, bu durumda da taraflara ayrıca davetiye gönderilmeyeceği hükme bağlanmaktadır. Bu değişikliğin gereği olarak 147 nci maddenin birinci fıkrasına ön inceleme aşamasının tamamlanmasından sonra, tarafların sadece tahkikat için değil sözlü yargılama için de duruşmaya davet edileceğine ilişkin ibare ilave edilmektedir. Maddenin ikinci fıkrasında yapılan değişiklikle ise tahkikatın sona erdiği duruşmada kural olarak sözlü yargılamaya geçileceği, ancak sözlü yargılama için duruşmanın ertelenmesi halinde ayrıca taraflara davetiye gönderilmeyeceği, tarafların sözlü yargılama için belirlenen duruşmaya gelmemesi halinde yokluklarında hüküm verileceği hususlarının davet yazısında ihtar edileceği hüküm altına alınmaktadır.

Yargılamanın her aşamasında tebligat zorunluluğu getirilmesi, gereksiz masrafa ve yargılamanın uzamasına sebebiyet vermekte ve uygulamada şikâyetlere neden olmaktadır. Bu nedenle Tasarıyla 186 ncı maddede yapılan değişiklikle, sözlü yargılama aşaması için taraflara davetiye tebliğ edilmesi zorunluluğu ortadan kaldırılmaktadır. Ancak hukuki dinlenilme hakkının korunması amacıyla, tahkikat duruşmasına davette, tahkikatın sona erdiği duruşmada sözlü yargılama aşamasına geçileceği, sözlü yargılama için duruşmanın ertelenmesi halinde bu duruşma için ayrıca davetiye gönderilmeyeceği hususunun taraflara ihtar edilmesi gerekli görülmektedir. Yapılan bu değişikliğin 186 ncı maddedeki değişiklikle birlikte mütalaa edilmesi, ayrıca 150 nci madde hükmünün de saklı olduğunun dikkate alınması gerekmektedir.

MADDE 16- Maddeyle Kanunun duruşma düzenine ilişkin 151 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Hâkimin duruşma düzenini bozan kimseyi bunu yapmaktan men edeceği ve gerekirse avukatlar hariç derhal duruşma salonundan çıkarılmasını emredeceğine ilişkin mevcut hüküm, maddenin düzenleniş amacına uygun olarak, salondaki tüm avukatları değil, sadece o davada taraflardan birinin vekilliğini yapan avukatları hariç tutacak şekilde kaleme alınmaktadır. Yapılan değişiklikle, duruşma salonunda bulunmakla birlikte, görülen davada taraf vekili sıfatı bulunmayan avukatların duruşma düzenini bozmaları halinde, duruşma salonundan çıkarılmalarına imkan sağlanmaktadır. Kanunun 79 uncu maddesi, görülen davada taraf ve taraf vekili olan kişiler bakımından özel hüküm niteliğinde olduğundan, bu kişilerin duruşmada uygun olmayan tutum ve davranışları, 151 inci madde kapsamına girmeyecektir. Görülmekte olan bir davada taraf vekili olmayan, ancak duruşma düzenini bozan kimsenin sadece avukat kimliği nedeniyle duruşma salonundan çıkarılmaması, Anayasada düzenlenen yargı yetkisinin kullanılması ilkesiyle bağdaşmayacağı gibi tarafların hak arama özgürlüğüne de aykırılık teşkil edebilecektir. Söz konusu düzenleme bu aykırılıkların giderilmesi ve uygulamadaki tereddütlerin ortadan kaldırılması amacıyla yapılmaktadır.

MADDE 17- Maddeyle Kanunun ıslahın zamanı ve şeklini düzenleyen 177 nci maddesine ikinci fıkra ilave edilmekte ve ıslahın kanun yolu incelemesinden sonra hangi şartlarda yapılabileceğine ilişkin hüküm getirilmektedir. Mevcut metinde ıslahın "tahkikatın sona ermesine kadar" yapılabileceği hüküm altına alınmıştır. Ancak ilk derece mahkemesi kararının istinaf incelemesi sonucunda kaldırılması veya temyiz incelemesi sonucunda bozulmasından sonra ilk derece mahkemesince tahkikata yönelik bir işlemin yapılması durumunda, ıslahın caiz olup olmadığı hususu, birinci fıkrada yer alan "tahkikatın sona ermesine kadar" ibaresi sebebiyle doktrin ve uygulamada ciddi şekilde tartışılmıştır. Bu kapsamda, Yargıtay'ın bozma ilamından sonra ıslahın yapılamayacağına ilişkin 04/02/1948 tarihli ve 10/3 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararının 6100 sayılı Kanunun 177 nci maddesi hükmü karşısındaki durumu Yüksek Mahkemece tartışılmış ve 06/05/2016 tarihli ve 1/1 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararıyla, mevcut düzenlemeler itibariyle 1948 tarihli İçtihadı Birleştirme Kararının geçerli olduğuna karar verilmiştir.

Düzenlemeyle iş yükünün azaltılması ve usul ekonomisi ilkesinin etkin bir şekilde uygulanabilmesi amacıyla; Yargıtay tarafından bozulan veya bölge adliye mahkemesi tarafından kaldırılan hükme ilişkin olarak, ilk derece mahkemesince tahkikata ilişkin bir işlem yapılması durumunda, tahkikat sona erinceye kadar ıslahın yapılabileceği hüküm altına alınmaktadır.

Bununla birlikte maddeye eklenen ikinci fıkranın son cümlesine göre bozma kararına uymakla ortaya çıkan hukuki durum, ıslah hakkının kullanılmasıyla ortadan kaldırılamayacaktır. Bu ifadeyle kastedilen Yargıtay'ın bozma kararından sonra ilk derece mahkemesinde yapılan yargılamada dikkate alınması gereken ve kanun hükümleriyle düzenlenmemiş olan usuli kazanılmış hak ve aleyhe hüküm verme yasağı gibi kurumlarıdır. Bu kapsamda Yargıtay'ın bozma kararına uyulması sonucunda, ilk derece mahkemesinin hüküm fıkralarından biriyle ilgili olarak usuli kazanılmış hak oluşmuşsa bu hakkı bertaraf edecek şekilde ıslah yapılamayacağı hüküm altına alınmaktadır. Örneğin ilk derece mahkemesinin anapara ve faizin tahsiline ilişkin kararına karşı istinaf yoluna başvurulmuş, bu başvuru reddedilmiş, ret kararı aleyhine temyiz yoluna müracaat edilmiş, karar sadece faizin yanlış oran uygulanarak hesaplanması noktasından bozulmuş ve ilk derece mahkemesince bozmaya uyulmuş ise bozmaya uyulmasından sonra yapılacak tahkikatta anapara miktarını artıracak şekilde ıslah yapılamayacaktır.

MADDE 18- Usul Kanunumuzda toplu mahkemelerde tahkikatın nasıl yürütüleceğini, bu kapsamda mahkeme başkanının görev ve yetkilerini, tahkikat hakimi veya naip hakim tarafından yapılabilecek işlemleri düzenleyen müstakil bir madde bulunmamaktadır. 6100 sayılı Kanunda, hâkimin reddi talebinin incelenmesi (madde 41), ilgililere soru yöneltilmesi (madde 152), tahkikatın sona ermesi (madde 185), tanığın dinlenmesi (madde 261), hükmün oylanması (madde 296), hükmün yazılması (madde 298) ve hükmün imza edilememesi (madde 299) konuları toplu mahkemeler bakımından da ele alınmıştır. Bunun gibi toplu mahkeme olarak da görev yapan asliye ticaret mahkemelerinin baktığı işlerden hangilerinin tek hâkim tarafından hangilerinin heyet olarak karara bağlanacağı konusunda 5235 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasındaki düzenleme de heyet halinde bakılacak işler yönünden çalışma usulünün ne şekilde olacağına dair hüküm getirmemektedir. Bu konuda uygulamada yaşanan sorunların çözülmesi için 6100 sayılı Kanunun “Yazılı Yargılama Usulü” başlıklı Üçüncü Kısımının “Tahkikat ve Tahkikat Sırasındaki Özel Durumlar” başlıklı Beşinci Bölümüne, “Toplu Mahkemelerde Tahkikat” başlıklı Yedinci Ayırım ve bu ayırım altında “Toplu mahkemelerde tahkikat” kenar başlıklı 183/A maddesi ilave edilmektedir.

183/A maddesiyle, toplu mahkemelerin düzenli, verimli ve uyumlu çalışmasının sağlanması amaçlanmaktadır. Maddenin birinci fıkrasında, geçici hukuki korumalar da dâhil olmak üzere toplu mahkemelerin görevine ilişkin tüm yargılama aşamalarında verilmesi gereken kararların heyet tarafından verileceği hüküm altına alınmaktadır. Bununla birlikte ikinci fıkrada mahkeme başkanına iş veya davanın özelliğine göre tahkikatın heyetçe veya tahkikat hâkimi olarak görevlendirilecek bir üye tarafından yürütülmesine karar verme yetkisi tanınmaktadır. Başkan tarafından görevlendirilen tahkikat hâkimi, tahkikatın yürütülmesi ve tamamlanmasıyla ilgili olarak 6100 sayılı Kanunda ve diğer kanunlarda mahkemeye ve hâkime verilen yetkileri kullanacaktır. Bu kapsamda, duruşma yapabilecek, tarafları isticvap edebilecek, tanık dinleme, bilirkişi incelemesi, keşif icrası gibi tüm delil toplama işlemlerini yapabilecektir. Üçüncü fıkrada tahkikatın heyetçe yürütüldüğü iş ve davalarda mahkeme başkanının bazı tahkikat işlemlerini yapmak üzere üyelere birini naip hâkim olarak görevlendirebileceği hüküm altına alınmaktadır. Mahkeme başkanı keşif yapılması, bilirkişi incelemesi yapılması, tanığın bulunduğu yerde veya mahkemede dinlenmesi gibi bazı tahkikat işlemlerini belirleyerek bu işlemlerin üye hâkimlerden birine yaptırılmasına karar verebilir. Bu durumda o üye, naip hâkim olarak nitelenir ve naip hâkim sadece görevlendirildiği tahkikat işlem ya da işlemlerini yapar. Naip hâkim, görevlendirildiği tahkikat işlemini tamamladığında, dosyayı, tahkikata devam edilmek üzere heyete tevdi eder. Dördüncü fıkrayla mahkeme başkanının, üyeler arasındaki iş dağılımına ilişkin esasları, işlerde denge sağlayacak biçimde belirleyeceği hüküm altına alınmaktadır. Bu kapsamda mahkeme başkanı, tahkikat başlamadan veya tahkikatın devamı sırasında, tahkikatın heyetten alınıp üye hâkime verilmesine, üyeden alınıp heyetçe yürütülmesine veya bir üyeden alınıp başka bir üyeye verilmesine karar verebilecektir. Mahkeme başkanının bu konudaki takdiri ve kararı kesin olacaktır. Maddenin beşinci fıkrasıyla mahkeme başkanının mahkemenin uyumlu, verimli ve düzenli bir şekilde çalışmasını sağlayacağı ve bu yolda uygun göreceği önlemleri alacağı hükme bağlanmaktadır.

Maddede dava açılmadan önce veya dava açıldıktan sonra talep edilen delil tespiti, ihtiyati haciz ve ihtiyati tedbir gibi geçici hukuki korumalar konusunda karar verme yetkisi mahkeme heyetine bırakılmaktadır. Tahkikat hakimi tarafından yürütülen yargılama sırasında geçici hukuki koruma talep edilmesi halinde tahkikat hakimi, bu konuda karar verilmek üzere dosyayı mahkeme heyetine sunacak, konu heyet tarafından karara bağlandıktan sonra tahkikat hakimi, tahkikatı yürütmeye devam edecektir.

MADDE 19- Maddeyle, toplu mahkemelerde tahkikatın sona ermesini düzenleyen Kanunun 185 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Bu değişiklik, tasarıyla kanuna

eklenen 183/A maddesinin zorunlu bir sonucu olarak öngörülmektedir. 183/A maddesinde düzenlenen mahkeme başkanının görev ve yetkileri de dikkate alınarak toplu mahkemelerde tahkikatın sona ermesi usulü yeniden düzenlenmekte ve bu kapsamda her iki madde arasındaki uyumun da sağlanabilmesi bakımından 185 inci maddenin ikinci fıkrası hükmü yürürlükten kaldırılmaktadır. Yapılan değişiklikle, tahkikatı yürütmekle görevlendirilen üyenin tahkikatın tamamlandığı kanaatiyle dosyayı mahkeme başkanına vereceği, mahkeme başkanının tahkikatın tamamlanıp tamamlanmadığını kontrol edeceği ve tahkikatın tamamlanmadığı kanaatine varırsa eksik gördüğü hususların tamamlanması için dosyayı tahkikatı yapan üyeye veya mahkeme heyetindeki başka bir üyeye verebileceği hükmü bağlanmaktadır. Birinci fıkradaki usul işlemleri tamamlandıktan sonra, dosya kendisine tevdi edilen mahkeme heyetinin, tarafların tahkikatın tümü hakkındaki açıklamalarından sonra, gerekli görmesi durumunda tahkikattaki eksiklikleri tamamlayabileceği gibi tahkikat işlemlerini yeniden yapabileceği düzenlenmektedir.

MADDE 20- Maddeyle, Kanunun sözlü yargılamaya ilişkin 186 ncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle tahkikatın sona erdiği duruşmada sözlü yargılamaya geçilmesi kural haline getirilmekte, ancak taraflardan birinin talebi üzerine sözlü yargılamanın icrası için iki haftadan az olmamak üzere duruşmanın ertelenebileceği hüküm altına alınmaktadır. Bu durumda usul ekonomisi dikkate alınarak taraflara ayrıca duruşma gününü bildirir davetiye gönderilmeyeceği hükmü bağlanmaktadır. Tasarıyla Kanunun 147 nci maddesinde yapılan değişiklikle ön inceleme aşamasının tamamlanmasından sonra tarafların tahkikat ve sözlü yargılama için duruşmaya davet edilmesi öngörülmekte; davetiyede tahkikatın sona erdiği duruşmada sözlü yargılamaya geçileceği, sözlü yargılama için duruşmanın ertelenmesi halinde ayrıca davetiye gönderilmeyeceği ve tarafların yokluklarında hüküm verileceği hususlarının ihtar edilmesi hüküm altına alınmaktadır. Düzenlemenin, tasarıyla 147 nci maddede yapılması öngörülen değişiklikle birlikte değerlendirilmesi gerekir. 147 nci madde uyarınca yapılması öngörülen ihtar sebebiyle tarafların hukuki dinlenilme hakkının zedelenmeyeceği değerlendirilmektedir.

MADDE 21- Maddeyle, senetle ispat zorunluluğuna ilişkin Kanunun 200 üncü maddesinde değişiklik yapılmakta ve senetle ispat zorunluluğuna ilişkin sınır, günümüz ekonomik koşulları ve paranın satın alma gücü dikkate alınarak üç bin Türk Lirasına çıkarılmaktadır.

MADDE 22- Maddeyle, senede karşı tanıkla ispat yasağına ilişkin Kanunun 201 inci maddesi, 200 üncü maddede yapılan değişiklikle uyum sağlanması amacıyla değiştirilmektedir.

MADDE 23- Maddeyle, imza atamayanların durumunu düzenleyen Kanunun 206 ncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır. İmza atamayanların mühür veya bir alet ya da parmak izi kullanmak suretiyle yapacakları hukuki işlemleri içeren belgelerin senet niteliğini taşıyabilmesi için, noterler tarafından düzenleme biçiminde oluşturulmasını gerekli kılan hüküm, onaylamayı da kapsayacak şekilde genişletilmektedir. Bu hükmün, 1512 sayılı Noterlik Kanununun 53, 84 ila 89 ve 90 ila 93 üncü maddeleriyle birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

MADDE 24- Maddeyle, belgelerin halefler aleyhine kullanılmasını düzenleyen Kanunun 215 inci maddesinde değişiklik yapılmakta, adi senetlerin üçüncü kişiler için hüküm ifade etmesine ilişkin esaslar madde kapsamına dahil edilmekte ve madde başlığı da buna göre revize edilmektedir. Yapılan düzenlemede 1086 sayılı mülga Hukuk Usulü

Muhakemeleri Kanununun 299 uncu maddesinin ikinci fıkrası esas alınmaktadır. Buna göre adi senet, notere veya yetkili memura ibraz edilerek noter ya da yetkili memur tarafından usulüne uygun olarak onaylanmışsa ibraz tarihinde; resmi bir işleme konu olmuşsa işlem tarihinde; imza edenlerden biri ölmüşse ölüm tarihinde; imza edenlerden birinin yeniden imza atmasına fiilen imkân kalmamışsa bu imkânsızlığın gerçekleştiği tarihte, üçüncü kişiler bakımından geçerli sayılacaktır. Adi senedin içeriğinde bahsedilen başka senetlerin tarihleri de ancak son senet tarihinin onaylanmış sayıldığı tarihte üçüncü kişiler hakkında geçerli sayılacaktır. Bu düzenlemeyle uygulamadaki tereddütlerin ortadan kalkacağı düşünülmektedir. Adi senetlerin üçüncü kişiler bakımından hangi tarihten itibaren geçerli sayılacağına ilişkin açık bir düzenlemenin yapılması, hukuki işlem güvenliği, üçüncü kişilerin hukukunun korunması ve ispat hukuku açısından gerekli görülmektedir.

MADDE 25- Maddeyle, Kanunun ticari defterlerin ibrazı ve delil olmasına ilişkin 222 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Mevcut metne göre diğer tarafın defter kayıtlarında ilgili hususta hiçbir kayıt bulunmaması halinde, ibraz eden tarafın ticari defterindeki kayıtlar, sahibi lehine delil olarak kabul edilebilmektedir. Ticari defteri ibraz edenin tek taraflı işlemiyle yaptığı kayıtların, bu kayıtların muhatabı olduğu halde bu kayıtlardan hiçbir şekilde haberi olmayan karşı taraf aleyhine delil teşkil ediyor olması hakkaniyete aykırı sonuçlar doğurabileceği gibi hukuk güvenliği ilkesine de aykırılık teşkil edebilmektedir. Bu sebeple maddede yapılan değişiklikle ticari defter kayıtlarının sahibi ve halefleri lehine delil olarak kabul edilebilmesi için öngörülen unsurlardan biri olan, diğer tarafın ticari defterlerindeki kayıtların “ilgili hususta hiçbir kayıt içermemesi” hali, madde metninden çıkarılmaktadır. Kural tersine çevrilmekte ve diğer tarafın ticari defterlerinin, ilgili hususta hiçbir kayıt içermemesi halinde ticari defterin, sahibi lehine delil olarak kullanılamayacağı açıkça hükme bağlanmaktadır. Madde metni dışına çıkarılan unsurun yerine, diğer tarafın ticari defterlerini ibraz etmemesi unsuru maddeye ilave edilmektedir. Buna göre ticari defterde yer alan herhangi bir kaydın, sahibi lehine delil teşkil edebilmesi için diğer tarafın ticari defterini ibraz etmemesi gerekecektir. Bu düzenlemenin hakkaniyete ve hukuk güvenliği ilkesine uygun olduğu düşünülmektedir. Zira ticari defteri ibraz edenin defterinde yer alan ve diğer tarafı muhatap alan kayıt, diğer tarafa sunulmakta ve diğer tarafın kendi defterindeki kayıtlara dayanarak karşı delilini ileri sürmesi beklenmektedir. Diğer tarafın ticari defterini ibraz etmemesi hali, ileri sürülen delili hükümden düşürecek başka herhangi bir kayda sahip olmadığı anlamına gelecektir. Belirtilmelidir ki defter ibraz etmeyen tarafın, diğer tarafın ticari defterindeki kayıtların aksini senet veya diğer kesin delillerle ispatlama hakkı saklıdır.

MADDE 26- Maddeyle, Kanunun bilirkişi raporuna itirazı düzenleyen 281 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Maddenin birinci fıkrasında bilirkişi raporunun tebliğinden itibaren iki haftalık süre içinde tarafların rapora itiraz kapsamında, raporda eksik görülen hususların tamamlattırılmasını, raporda belirsizlik gösteren hususların açıklattırılmasını veya yeni bilirkişi atanmasını mahkemeden talep edebilecekleri belirtilmektedir. Ancak uygulamada iki haftalık sürenin, bilirkişi raporunun incelenmesi ve yukarıda bahsedilen taleplerin hazırlanması bakımından yetersiz olduğu şikayeti dile getirilmektedir. Bu nedenle maddede belirtilen ve bilirkişi raporuna itiraz niteliğinde olan taleplerin iki haftalık süre içinde hazırlanmasının çok güç olduğu durumlarda, tarafların, itiraz süresi içinde mahkemeden ek süre isteyebilecekleri hükme bağlanmaktadır. Yapılan düzenlemeye göre ek süre, itiraz süresinin son gününden itibaren işlemeye başlayacak ve iki haftayı geçmeyecek şekilde bir kez verilebilecektir.

MADDE 27- Maddeyle, Kanunun keşif yapılmasına ilişkin 290 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Yapılan değişiklikle hâkimin keşif tutanağına keşif konusu ve

mahalliyle ilgili gözlemlerini de yazacağı hükme bağlanmaktadır. Hâkimin keşif konusu ve mahalline ilişkin gözlemlerini keşif tutanağına aktarması, keşfi yapan hakimin veya daha sonra dosyayı ele alacak hakim ya da hakimlerin bilirkişi raporunu denetlemesini kolaylaştıracaktır. Öte yandan bu düzenleme toplu mahkemelerde keşfe katılmayan hâkimlerin keşif konusu ve mahalli hususunda aydınlatılmasını sağlayacaktır. Ayrıca keşif konusu ve mahallini görmeyen ve kanun yolu incelemesinde kararı denetleyen hâkimlerin yapacakları inceleme, bu sayede kolaylaşacaktır.

MADDE 28- Maddeyle, Kanunun hüküm nüshasına ilişkin 301 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Yapılan değişiklikle hükmün gerekçesinin yazılarak imzalanmasından itibaren bir ay içinde taraflardan birinin başvurusu üzerine hükmün mühürlenmiş örneğinin başvuran tarafa makbuz karşılığında verileceği, bir nüshasının ise gecikmeksizin diğer tarafa tebliğe çıkarılacağı hüküm altına alınmaktadır. Bu süre içinde hükmün tebliğe çıkarılması için taraflarca herhangi bir başvuru yapılmazsa hüküm yazı işleri müdürü tarafından takip eden bir ay içinde re'sen tebliğe çıkarılacaktır. Yazı işleri müdürü re'sen tebliğe çıkarmak için dosyada bulunan gider avansını kullanacaktır. Böylece hükmün tebliğe çıkarılmasının taraflar arasında bir baskı unsuru olarak kullanılmasının önüne geçilebilecektir.

MADDE 29- Maddeyle, Kanunun feragat ve kabulün zamanına ilişkin 310 uncu maddesine ikinci ve üçüncü fıkralar ilave edilmektedir. Maddeye eklenen ikinci fıkrada feragat veya kabulün, ilk derece mahkemesi veya bölge adliye mahkemesince hükmün verilmesinden, bir başka ifadeyle anılan mahkemelerin dosyadan el çekmelerinden sonra yapılması hali düzenlenmektedir. Bu durumda hüküm aleyhine taraflarca kanun yoluna başvurulmuş olsa dahi, hükmü veren ilk derece mahkemesi veya bölge adliye mahkemesince feragat veya kabul doğrultusunda ek bir karar verileceği ve dosyanın kanun yolu incelemesi için ilgili mercie gönderilmeyeceği hüküm altına alınmaktadır. Maddeye eklenen üçüncü fıkrada ise feragat veya kabulün dosyanın temyiz incelemesine gönderilmesinden sonra yapılması halinde Yargıtay'ın temyiz incelemesi yapmaksızın dosyayı feragat veya kabul hususunda karar verilmek üzere hükmü veren mahkemeye göndermesi gerektiği hüküm altına alınmaktadır. Maddede yapılan düzenlemeyle, mevcut hükümden kaynaklanan ve feragat veya kabulün hükmün verilmesinden sonra gerçekleşmesi halinde yapılan farklı uygulamaların önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca Yargıtay'ın, davaya son veren taraf işlemleri olan feragat ve kabulün kanun yolu süresi içinde yapılması halinde, hükmü veren mahkemenin davadan el çekmiş olması sebebiyle dava hakkında bir karar veremeyeceği, dosyanın temyiz incelemesi için Yargıtay'a gönderilmesi gerektiği şeklindeki içtihadı ile feragat veya kabulün dosya Yargıtay'da iken yapılması halinde kararın bozularak gerekli kararın verilmesi için dosyanın hükmü veren mahkemeye gönderilmesi yönündeki içtihadından kaynaklanan usul ekonomisine aykırılığın da önüne geçilmesi hedeflenmektedir.

MADDE 30- Maddeyle, Kanunun sulhun zamanını düzenleyen 314 üncü maddesine, tasarıyla Kanunun 310 uncu maddesine eklenen fıkralarla uyumlu olmak üzere ve aynı gerekçelerle iki fıkra ilave edilmektedir.

MADDE 31- Maddeyle, Kanunun esastan sonuçlanmayan davada yargılama giderini düzenleyen 331 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. İlk olarak maddenin ikinci fıkrasında yer alan “veya gönderme” ibareleri, tasarıyla Kanunun 116 ncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin yürürlükten kaldırılmasının zorunlu bir sonucu olarak madde metninden çıkarılmaktadır. İkinci olarak görevsizlik veya yetkisizlik kararından sonra davaya başka bir mahkemede devam edilmesi halinde ilk kararı veren mahkemede yargılama için

ayrıca bir vekalet ücretine hükmedilip hükmedilmeyeceği konusunda ortaya çıkan farklı uygulamaların giderilmesi amaçlanmakta ve bu durumda ilk kararı veren mahkemedeki yargılama için ayrıca bir vekâlet ücretine hükmedilmeyeceği açıkça düzenlenmektedir. Böylece, görevsizlik veya yetkisizlik kararından sonra davaya başka mahkemede devam edilmiş olsa dahi esasen tek bir davanın görüldüğü kabul edilmektedir. Yapılan bir diğer değişiklik de ikinci fıkra da yer alan “talep üzerine” ibaresinin, bu maddenin üçüncü fıkrası ile Kanunun 20 nci maddesi karşısında gereksiz kaldığı düşüncesiyle madde metninden çıkarılmasıdır.

MADDE 32- Maddeyle, Kanunun istinaf yoluna başvurulabilen kararları düzenleyen 341 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Tasarıyla Kanunun 391 inci maddesinde değişiklik yapılmakta ve ihtiyati tedbir kararının hem kabulü halinde hem de reddi halinde istinaf kanun yoluna başvurulabilmesi hüküm altına alınmaktadır. Kanunun 391 inci maddesinde ihtiyati tedbir talep edenin talebinin reddi halinde istinaf kanun yoluna başvurma imkanı zaten mevcut idi. Bunun gibi 394 üncü maddede ihtiyati tedbir kararı yokluğunda verilen tarafın önce kararı veren mahkemeye itiraz etme ve itirazın reddi üzerine de istinaf kanun yoluna başvurma imkanı yine vardı. Ancak yüzüne karşı aleyhinde ihtiyati tedbir kararı verilen tarafın bu karara karşı doğrudan veya itiraz üzerine istinaf kanun yoluna başvurma hakkı bulunmamaktaydı. Tasarıyla 391 inci maddede yapılan değişikliklerle yüzüne karşı aleyhinde ihtiyati tedbir kararı verilen tarafa bu karara karşı doğrudan istinaf kanun yoluna başvurma imkanı tanınmaktadır. Bu kapsamda 341 inci maddenin revize edilmesi gerekmekte ve istinaf kanun yoluna başvurma imkanını veren bu hal metne işlenmektedir. Yapılan değişikliklerle, özetle, aleyhine ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz kararı verilen taraf; bu karar yüzüne karşı verilmişse doğrudan istinaf kanun yoluna başvurabilecek; yokluğunda verilmişse öncelikle kararı veren mahkemeye itiraz edebilecek ve itirazın reddi durumunda istinaf kanun yoluna başvurabilecektir.

MADDE 33- Maddeyle, Kanunun istinaf kanun yoluna başvurunun icraya etkisine ilişkin 350 nci maddesine fıkra ilave edilmektedir. İlave edilen fıkrayla hüküm sonucunun tefhiminden itibaren bir hafta geçmeden hüküm konusu alacak hakkında icra takibi yapılamayacağı hükme bağlanmaktadır. Uygulamada hüküm sonucu tefhim edildikten hemen sonra, aleyhine hüküm verilenin, kararın gereğini kendiliğinden yerine getirmesine fırsat tanınmadan sırf vekâlet ücretine hak kazanabilmek için icra takibine geçildiği görülmektedir. Bu uygulama kararda yer alan alacağı iyi niyetli bir şekilde ödemeyi düşünen taraf yönünden hakkaniyetle bağdaşmayan sonuçlar doğurabilmektedir. Düzenlemeyle bu uygulamanın önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 34- Maddeyle, Kanunun bölge adliye mahkemesince verilen kararı düzenleyen 359 uncu maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Bu değişiklik tasarıyla Kanunun 301 inci maddesinde yapılan değişikliklerle uyum sağlanması amacıyla ve aynı gerekçelerle yapılmakta olup bu kapsamda madde kenar başlığı değiştirilerek maddeye üçüncü fıkra ilave edilmektedir.

MADDE 35- Maddeyle, Kanunun temyiz incelemesi ve duruşmayı düzenleyen 369 uncu maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarında yapılan değişikliklerle, temyiz incelemesinde duruşma sınırı günümüz ekonomik koşulları ve paranın satın alma gücü dikkate alınarak altmışbin Türk Lirasından yüzbin Türk Lirasına çıkarılmaktadır.

MADDE 36- Maddeyle, Kanunun ihtiyati tedbir kararını düzenleyen 391 inci maddesinin üçüncü fıkrasında değişiklik yapılmaktadır. Yapılan düzenlemeyle yüzüne karşı aleyhinde ihtiyati tedbir kararı verilen tarafa da kanun yoluna başvurma imkanı tanınmaktadır. Kanunun 394 üncü maddesinde karşı taraf dinlenmeden verilen ihtiyati tedbir kararlarına karşı, öncelikle kararı veren mahkemeye itiraz edilebileceği, itirazın reddi halinde kanun yoluna başvurulabileceği hüküm altına alınmıştır. Ancak yüzüne karşı aleyhine ihtiyati tedbir kararı verilen tarafın, bu karara karşı itiraz veya kanun yoluna başvurma imkanını düzenleyen bir hüküm bulunmamaktadır. Bu durum hakkaniyete aykırı ve hak arama hürriyetini ihlal eden uygulamalara sebebiyet vermektedir. Yapılan düzenlemeyle aleyhinde ihtiyati tedbir kararı yüzüne karşı verilen tarafa da kanun yoluna başvurma imkanı tanınarak bu sorunların önlenmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 37- Maddeyle, Kanunun ihtiyati tedbir kararının uygulanmasını düzenleyen 393 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Mevcut metne göre, ihtiyati tedbir kararının uygulanmasını talep etmek için öngörülmüş olan bir haftalık süre, ihtiyati tedbir kararının verildiği tarihte başlamakta iken yapılan düzenlemeyle, bu sürenin, ihtiyati tedbir kararının tedbir isteyen tarafa teahhüt veya tebliği tarihinde başlaması öngörülmektedir. İhtiyati tedbir kararının uygulanması için kanunda öngörülen sürenin kararın verildiği tarihte başlaması hak kayıplarına neden olabilmektedir. Bu düzenleme özellikle bölge adliye mahkemelerince verilecek ihtiyati tedbir kararları bakımından daha da önem arz edecektir. Düzenlemeyle ihtiyati tedbir kurumundan beklenen faydanın daha etkin bir şekilde sağlanması ve hak kayıplarının önlenmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 38- Maddeyle, Kanunun ihtiyati tedbire muhalefetin cezasını düzenleyen 398 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Bu kapsamda ihtiyati tedbire muhalefet teşkil eden eylemlere ilişkin yargılama usulü, şikâyet olunanın hakları, yargılama sonucunda verilecek karar türleri, karara karşı itiraz süresi ve itiraz merci, kararın kesinleşmesi durumunda infazı yerine getirecek makam ve cezanın düşeceği hallerle ilişkin usul ve esaslar ayrıntılı bir şekilde düzenlenmektedir.

MADDE 39- Maddeyle, Kanunun delil tespiti ve kararını düzenleyen 402 nci maddesine fıkra eklenmektedir. Maddeye ilave edilen fıkraya göre delil tespitinin yapılmasından sonra tespit tutanağı ve varsa bilirkişi raporunun bir örneği mahkemece karşı tarafa kendiliğinden tebliğ olunacaktır. Böylece hem mahkemece yapılan delil tespiti işlemiyle ilgili olarak tarafların bilgi sahibi olması sağlanacak hem de fıkrada düzenlenen konularda açık bir hüküm bulunmamasından kaynaklanabilecek sorunlar giderilebilecektir.

MADDE 40- Maddeyle, Kanunun tahkimde görevli ve yetkili mahkemeyi düzenleyen 410 uncu maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle tahkim yargılamasında, nihai hakem kararı verilinceye kadar olan safhada, mahkeme tarafından yapılacağı belirtilen işlerde görevli ve yetkili mahkemenin, uyuşmazlığın konusuna göre asliye hukuk veya asliye ticaret mahkemesi olması öngörülmektedir. Kanunun 411 inci maddesi uyarınca tahkim yargılamasına mahkemelerin yardımı, Kanunun “Tahkim” başlıklı Onbirinci Kısmında açıkça izin verilmiş olan hallerde mümkündür. Bu kapsamda tahkim yargılaması sırasında, ihtiyati tedbir ve delil tespiti (madde 414), hakemlerin seçimi (madde 416), hakemin reddi usulü (madde 418), görevin yerine getirilememesi (madde 420), tahkim süresi (madde 427), delillerin toplanması (madde 432) konularında mahkemelerin yardımı alınmaktadır. Değişiklikle tahkim yargılaması sırasında mahkemelerin yardımı alınan yukarıdaki konularda görevli mahkemenin uyuşmazlığın konusu dikkate alınarak asliye hukuk veya asliye ticaret mahkemesi olduğu hükme bağlanmaktadır. Mevcut hükümde yer alan ve belirtilen konularda

bölge adliye mahkemesini görevli gören hüküm, bölge adliye mahkemelerinin tüm yurtda faaliyete geçtiği 20 Temmuz 2016 tarihine kadar zaten uygulanmamıştır. Bu arada 5235 sayılı Kanunun 5 nci maddesinin, (2014 yılında 6545 sayılı Kanunla yeniden düzenlenen) üçüncü fıkrasının (4) numaralı bendi, gerek 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunundan gerekse 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunundan kaynaklanan tahkim yargılamalarında; tahkim şartına ilişkin itirazlara, iptal davalarına, hakemlerin seçimi ve reddine yönelik davalar ile yabancı hakem kararlarının tanıma ve tenfizine yönelik davalara asliye ticaret mahkemesince bakılacağına ilişkin hüküm getirmiştir. Uygulama da bu düzenleme çerçevesinde gelişmiştir. Belirtilen düzenlemelerden ayrı olarak Milletlerarası Tahkim Kanununun 3 üncü maddesi, tahkim yargılamasında mahkeme tarafından yapılacağı belirtilen işlerde, asliye hukuk mahkemesini görevli mahkeme olarak hükme bağlamıştır. Tasarıyla yapılan bu değişiklikle özellikle 6100 sayılı Kanunun 410 uncu ve 5235 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (4) numaralı bendi arasındaki çelişkinin giderilmesi amaçlanmakta ve bu konudaki tercih, uyuşmazlığın konusuna göre asliye hukuk veya asliye ticaret mahkemesi olarak ortaya konulmaktadır.

MADDE 41- Maddeyle, Kanunun hakemlerin seçimini düzenleyen 416 ncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Tasarıyla Kanunun 410 ve 439 uncu maddelerinde yapılması öngörülen değişikliklerle tahkim yargılamasında nihai karar verilmeye kadar mahkeme kararına ihtiyaç duyulan hallerde bu kararın asliye hukuk veya asliye ticaret mahkemelerince verileceği, nihai karar verildikten sonra iptal davası açılırsa bu davaya bölge adliye mahkemelerinde bakılacağı hükme bağlanmaktadır. Bu değişikliklerin zorunlu bir sonucu olarak tahkim yargılaması devam ederken, hakem seçimi konusunda asliye hukuk veya asliye ticaret mahkemelerince bu madde kapsamında verilen kararlara karşı kanun yoluna başvurulamayacağı hüküm altına alınmakta ve bu kapsamda "temyiz" ibaresi "istinaf" olarak değiştirilmektedir.

MADDE 42- Maddeyle, Kanunun hakemin reddi usulünü düzenleyen 418 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Tasarıyla Kanunun 410 ve 439 uncu maddelerinde yapılması öngörülen değişikliklerle tahkim yargılamasında nihai karar verilmeye kadar mahkeme kararına ihtiyaç duyulan hallerde bu kararın asliye hukuk veya asliye ticaret mahkemelerince verileceği, nihai karar verildikten sonra iptal davası açılırsa bu davaya bölge adliye mahkemelerinde bakılacağı hükme bağlanmaktadır. Bu değişikliklerin zorunlu bir sonucu olarak tahkim yargılaması devam ederken, hakemin reddi konusunda asliye hukuk veya asliye ticaret mahkemelerince bu madde kapsamında verilen kararlara karşı kanun yoluna başvurulamayacağı hüküm altına alınmakta ve bu kapsamda "temyiz" ibaresi "istinaf" olarak değiştirilmektedir.

MADDE 43- Maddeyle, bir tahkim kurumu bünyesinde yapılan tahkim yargılamalarında hakem tarafından verilen kararın, hakem veya hakem kurulu başkanına ilave olarak ilgili tahkim kurumu tarafından da taraflara bildirilebilmesine imkân veren düzenleme yapılmaktadır.

MADDE 44- Maddeyle, tahkim yargılaması sona erip hakem veya hakem kurulu tarafından verilen nihai karar aleyhine açılan iptal davasını düzenleyen 439 uncu maddede değişiklik yapılmaktadır. Birinci ve beşinci fıkralarda yapılan değişiklik, tasarıyla 410 uncu maddede yapılan değişikliğin zorunlu sonucudur. 410 uncu madde değişikliğinin gerekçesinde de değinildiği gibi tahkim yargılaması devam ederken mahkeme kararına ihtiyaç duyulan hallerde bu yardım, uyuşmazlığın konusuna göre asliye hukuk veya asliye ticaret mahkemesi tarafından yapılacaktır. Yapılan değişiklikle tahkim yargılaması sonunda verilen

nihai kararlar aleyhine açılacak iptal davasında görevli mahkeme bölge adliye mahkemesi olarak belirlenmektedir.

410 uncu maddenin mevcut halinde tahkim yargılamasında mahkeme tarafından yapılacağı belirtilen işlerde görevli mahkeme, tahkim yeri bölge adliye mahkemesidir. 439 uncu maddenin mevcut halinde iptal davası, tahkim yerindeki mahkemede açılacaktır. 5235 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (4) numaralı bendi uyarınca tahkim yargılaması sonunda verilen nihai kararlar aleyhine açılacak iptal davası asliye ticaret mahkemesinde görülecektir. 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanununun 3 üncü ve 15 inci maddeleri uyarınca hem tahkim yargılaması sırasında ihtiyaç duyulan hallerde hem de tahkim yargılaması sona erip nihai karar verildikten sonra açılacak iptal davalarında görevli mahkeme asliye hukuk mahkemesidir. Anılan hükümler sebebiyle tahkim yargılaması sürecinde ve nihai karar verildikten sonraki aşamada görevli mahkeme konusunda tereddüt oluşmuştur. Bu düzenleme bir yandan tahkim yargılaması sırasında ve yargılama tamamlanıp nihai karar verildikten sonraki aşamada görevli mahkemenin açık, kolay ve yeknesak bir şekilde belirlenmesi amacına hizmet edecek diğer yandan hak arayanlar bakımından etkin bir hukuki korumayı tesis edecektir.

Maddenin ikinci fıkrasında iptal sebepleri tahdidi olarak sayılmıştır. İkinci fıkranın (c) bendinde kararın tahkim süresi içinde verilmemesi bir iptal sebebi olarak öngörülmüştür. Kanunun 427 nci maddesinde tahkim süresi kural olarak bir yıl şeklinde belirlenmiştir. 439 uncu maddenin yedinci fıkrasında ise ikinci fıkrada belirtilen bazı hallerin varlığı sebebiyle iptal davasının kabulü halinde, aksi kararlaştırılmamışsa tarafların hakemleri ve tahkim süresini yeniden belirleyebilmeleri öngörülmüştür. Yedinci fıkrada sayılan bentler arasında tahkim süresine ilişkin (c) bendi bulunmamakta; bu sebeple tahkim süresine ilişkin şarta uyulmadığı için iptal kararı verilmişse yeniden tahkim yoluna gidilmesi mümkün olmamaktadır. Yapılan değişiklikle tahkim süresine ilişkin iptal sebebinin düzenleyen (c) bendi de yedinci fıkra kapsamına alınmakta ve böylece tahkim süresine uyulmaması sebebiyle iptal kararı verildiği hallerde dahi aksini kararlaştırmamışlarsa tarafların hakemleri ve tahkim süresini yeniden belirleyebilmelerine imkan tanınmaktadır.

MADDE 45- Maddeyle, Kanunun hakem ücretini düzenleyen 440 ıncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Maddenin beşinci fıkrasında hakem kararının düzeltilmesi, yorumlanması veya tamamlanması hallerinde ek hakem ücreti ödenmeyeceği düzenlenmiştir. Yapılan değişiklikle bu kuralın aksinin taraflarca kararlaştırılabilmesine imkân tanınmaktadır.

MADDE 46- 26/9/2004 tarihli ve 5236 sayılı Kanunla 1086 sayılı mülga Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa istinaf kanun yoluna ilişkin hükümler dercedilmiş ve bu kapsamda tashihi karar yoluna ilişkin hükümler yürürlükten kaldırılmıştır. Bu düzenleme, yapısı itibarıyla 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununda da korunmuştur. Ne var ki istinaf kanun yolu incelemesine ilişkin bu hükümlerin, bölge adliye mahkemelerinin fiilen tüm yurttaki faaliyete geçtiği tarihe kadar uygulanmamasına ve 5236 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki hükümlerin uygulanmasına devam olunmasına ilişkin geçici madde sevk edilmiştir. Bu geçici madde 6100 sayılı Kanunun geçici 3 üncü maddesidir. Geçici 3 üncü maddede 2016 yılında yapılan değişiklikle bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihinden önce verilen kararlar hakkında, kesinleşinceye kadar 1086 sayılı Kanunun 5236 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki hükümlerinin uygulanması ilkesi kabul edilmiştir. Bu düzenlemeden amaç belirtilen kararlar aleyhine kanun yoluna başvurulduğunda istinaf, temyiz ve tashihi karar kanun yollarından hangisinin uygulanacağı konusunu belirlemektir. Bu noktada tercih bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihinden önce verilen kararlar hakkında istinaf yolunun uygulanmaması; temyiz ve tashihi karar yolunun uygulanması şeklinde gerçekleşmiştir. Bölge adliye mahkemelerinin göreve başladığı tarihten sonra verilen

kararlar hakkında ise istinaf ve temyiz kanun yoluna başvurulabilecek; tashihi karar kanun yolu mülga kılındığı için bu yola başvurulamayacaktır. Yargılamanın yenilenmesi talebi ise kararı veren ilk derece mahkemesinden isteneceği için kanun yolu incelemesi yapacak mercilerle ilgili bu tartışma yargılamanın yenilenmesi talepleri bakımından önemsiz kalmıştır. Ayrıca yargılamanın yenilenmesi yolu olağanüstü bir kanun yolu olup bu konudaki talep, yenilenmesi istenen kararı veren ilk derece mahkemesince karşılanacaktır. İlk derece mahkemesinin yargılamanın yenilenmesi talebi konusunda verdiği karar da diğer kararlar gibi kanun yolu incelemesine tabidir. Bu kararların da geçici 3 üncü madde kapsamında bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihinden önce veya sonra verilmesine göre tabi olacağı kanun yolu değişecektir. Bir başka ifadeyle yargılamanın yenilenmesi talebi hakkında ilk derece mahkemesince verilen kabul veya ret kararı, bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihinden önce verilmişse temyiz ve tashihi karar yoluna; sonra verilmişse istinaf ve temyiz yoluna tabi olacaktır. Geçici 3 üncü maddenin ikinci fıkrasında bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihinden önce verilen kararlar hakkında 1086 sayılı Kanunun 5236 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki 427 ila 454 üncü madde hükümlerinin uygulanmasına devam olunacağı belirtilmiştir. 427 ila 444 üncü maddeler temyiz ve tashihi karar kanun yoluna ilişkin hükümleri; 445 ila 454 üncü maddeler ise yargılamanın yenilenmesine ilişkin hükümleri içermektedir. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu 1/10/2011 tarihinde yürürlüğe girerken yargılamanın yenilenmesine ilişkin hükümler de sevk etmiştir. 1/10/2011 tarihinden bölge adliye mahkemelerinin göreve başladığı tarihe kadar geçen sürede vaki yargılamanın yenilenmesi taleplerinin 6100 sayılı Kanun hükümleri uyarınca yargılanacağı kuşkusuzdur. Ancak bu yargılama sonucunda verilen kararın tabi olduğu kanun yolu anlamında geçici 3 üncü maddenin ikinci fıkrasında kıstas alınan tarih önem arz etmektedir. Yoksa bu yargılamanın 6100 sayılı Kanun hükümleri uyarınca yapılacağı konusunda kuşku bulunmamaktadır. Düzenlemeyle bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihinden önce verilen kararlar hakkında 1086 sayılı Kanunun 5236 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki temyiz ve tashihi karar kanun yoluna ilişkin hükümlerinin uygulanacağı; ancak yargılamanın yenilenmesine ilişkin 445 ila 454 üncü maddelerin uygulanmasına gerek bulunmadığı, yargılamanın yenilenmesi talebinin yapıldığı tarihte 1086 sayılı kanun yürürlükte ise bu kanunun, 6100 sayılı kanun yürürlükte ise belirtilen kanunun uygulanmasına devam olunacağı ortaya konulmaktadır.

MADDE 47- Maddeyle, 5235 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasında değişiklik yapılmaktadır. Bu fıkra asliye ticaret mahkemelerinin heyet halinde bakacakları işler ile bu mahkeme üyelerinin tek başına bakacakları işleri düzenlemektedir. Bu mahkemelerin heyet halinde bakacakları işlerden biri 6100 ve 4686 sayılı Kanun uyarınca yapılan tahkim yargılaması sonunda hakem veya hakem kurulu tarafından verilen nihai kararlara karşı açılan iptal davalarıdır. Tasarıyla 6100 sayılı Kanunun "Tahkim" başlıklı Onbirinci Kısmının bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır. Özetle tahkim yargılaması sürerken mahkeme kararına ihtiyaç duyulan durumlarda uyuşmazlığın niteliğine göre asliye hukuk veya asliye ticaret mahkemesinin; tahkim yargılaması sonunda verilen nihai karara karşı açılan iptal davasında ise bölge adliye mahkemesinin görevli kılınmasına ilişkin bu değişiklikler, 5235 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasında "iptal davaları" bakımından uyum değişikliği yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu kapsamda maddede yapılan değişikliklerle asliye ticaret mahkemesinin görevinde bulunan "iptal davaları" madde metninden çıkarılmaktadır.

Öte yandan 5235 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasının mevcut halinde, bu fıkrada asliye ticaret mahkemelerince heyet halinde görüleceği belirtilen davaların "tüm yargılama safhaları"nın heyetçe yürütülmesi ve sonuçlandırılması öngörülmüştür. Tasarıyla 6100 sayılı Kanuna eklenen 183/A maddesi ve aynı Kanunun 185 inci maddesinde yapılan

değişiklikle toplu mahkemelerde tahkikatın nasıl yapılacağı ve kararın nasıl verileceği düzenlenmiş bulunmaktadır. Anılan maddelerdeki düzenlemeler, bir toplu mahkeme niteliğinde olan asliye ticaret mahkemeleri için de geçerlidir. Bu sebeple 5235 sayılı Kanunun 5 inci maddesinde asliye ticaret mahkemesinin heyet halinde çalışmasına ilişkin hüküm 6100 sayılı Kanunda yapılan düzenlemeye atıf yapılmak suretiyle değiştirilmektedir.

MADDE 48- Maddeyle 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanununun 15 inci maddesinde, tahkim yargılaması sonunda verilen nihai karara karşı açılacak iptal davasında görevli mahkeme bakımından değişiklik yapılmaktadır. Kanun mevcut halinde gerek tahkim yargılaması sürerken mahkeme kararına ihtiyaç duyulan konularda gerekse tahkim yargılaması sonunda verilen nihai karara karşı açılan iptal davalarında asliye hukuk mahkemesini görevli görmektedir. Yapılan değişiklikle tahkim yargılaması sonunda verilen nihai karara karşı açılacak iptal davasında görevli mahkeme, bölge adliye mahkemesi olarak öngörülmektedir. Tasarıyla bu Kanuna eklenen ek 1 inci maddeyle de tahkim yargılaması sürerken mahkeme kararına ihtiyaç duyulan konularda uyuşmazlığın niteliğine göre asliye hukuk veya asliye ticaret mahkemesinin görevli olması hükme bağlanmaktadır. Bu düzenlemeler, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun “Tahkim” başlıklı Onbirinci Kısımında ve 5235 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yapılan değişikliklerle de uyumlu ve o değişikliklerin zorunlu bir sonucu olarak yapılmaktadır. Ayrıca yine anılan kanunlarda yapılan değişikliklere uyumlu olarak iptal davası hakkında bölge adliye mahkemesince verilen kararlara karşı 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerine göre temyiz yoluna başvurulabileceği hükme bağlanmaktadır.

MADDE 49- Maddeyle, 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanununa ek 1 inci madde eklenmektedir. 4686 sayılı Kanun 21/06/2001 tarihinde kabul edilmiş ve 05/07/2001 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 4686 sayılı Kanun milletlerarası tahkim yargılaması sürerken mahkeme kararına ihtiyaç duyulan haller ile yargılama sonunda hakem veya hakem kurulu tarafından verilen nihai karara karşı açılan iptal davasında “asliye hukuk mahkemesi”ni görevli görmüştür. Kanunun kabul ve yürürlük tarihi itibarıyla asliye hukuk mahkemesi ve asliye ticaret mahkemesi arasındaki ilişki bir “görev ilişkisi” değil bir “iş bölümü ilişkisi”dir. Dolayısıyla milletlerarası tahkime konu olan uyuşmazlığın asliye ticaret mahkemesinin görev alanına girmesi durumunda metinde asliye hukuk mahkemesi yazsa da asliye ticaret mahkemesinin görevli olduğunda herhangi bir duraksama söz konusu olmamalıdır. Ne var ki 13/01/2011 tarihinde kabul edilen 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasında 26/06/2012 tarihinde 6335 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle asliye hukuk mahkemesi ve asliye ticaret mahkemesi arasındaki ilişki “iş bölümü ilişkisi” olmaktan çıkarılarak “görev ilişkisi” niteliğine çevrilmiştir. Bu değişiklikten sonra 4686 sayılı Kanunda asliye hukuk mahkemesinin görevli görüldüğü işlerde uyuşmazlığın niteliğine göre asliye ticaret mahkemesinin görevli sayılıp sayılmayacağı konusu tartışmalı hale gelmiştir. Yapılan düzenlemeyle bu Kanunda asliye hukuk mahkemesine verilen görev ve yetkilerin, uyuşmazlığın konusuna göre asliye hukuk veya asliye ticaret mahkemesi tarafından kullanılacağı hükme bağlanmaktadır. Böylece 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklik sebebiyle doğan tereddüt ortadan kaldırılmakta ve tartışmaların sona erdirilmesi amaçlanmaktadır. Tasarıyla 6100 sayılı Kanunun “Tahkim” başlıklı Onbirinci Kısımında, 5235 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasında ve 4686 sayılı Kanunun 15 inci maddesinde yapılan tüm değişiklikler, getirilen ek maddeyle uyumlu olup bu hükümler birlikte değerlendirilmelidir.

MADDE 50- Maddeyle 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 258 inci maddesinin üçüncü fıkrasında değişiklik yapılmaktadır. Tasarıyla 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri

Kanununun 341 ve 391 inci maddelerinde yapılan değişikliğe uyum sağlanması amacıyla ve aynı gerekçelerle yapılan bu değişiklikle, yüzüne karşı aleyhinde ihtiyati haciz kararı verilen tarafın da istinaf kanun yoluna başvurabilmesine imkan tanınmaktadır.

MADDE 51- Yürürlük maddesidir.

MADDE 52- Yürütme maddesidir.